

Volný objekt na téma proměna

BcA. Adéla Lakomá

Diplomová práce
2017

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ateliér Design skla
akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **BcA. Adéla Lakomá**
Osobní číslo: **K15373**
Studijní program: **N8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimédia a design - Design skla**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Volný objekt na téma proměna**

Zásady pro vypracování:

Konzultace s vedoucím bakalářské práce
Zpracování návrhů, grafické a prostorové studie
Vypracování písemné doprovodné zprávy zahrnující všechny etapy návrhu
Fotodokumentace
Obeznamení s technologií
Realizace v materiálu
Na samostatném nosiči CD-ROM odevzdejte v minimálním počtu 10 kusů obrazovou dokumentaci praktické části závěrečné práce pro využití v publikacích FMK.
Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana. Formáty pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách. V samostatném textovém souboru uveďte jméno a příjmení, login do Portálu UTB, obor (ateliér), typ práce, přesný název práce v češtině a angličtině, rok obhajoby, osobní mail, osobní web, telefon. Přiložte svou osobní fotografii v tiskovém rozlišení.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/umělecké dílo**

Seznam odborné literatury:

CHALUMEAU, Jean-Luc. Přehled teorií umění. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-663-2.

KIRSCH, Roland. Historie sklářské výroby v českých zemích. Vyd. 1. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1103-X.

CABEJŠEK, Milan. Zušlechťování skla. Praha: L+P, c2004. ISBN 80-239-4265-4.

MILLER, Judith, Frankie LEIBE, Mark HILL a Graham RAE. Sklo 20. století.

1. vyd. Bratislava: Noxi, 2005. Průvodce pro sběratele. ISBN 80-89179-21-5.

DEMPSEY, Amy. Umělecké styly, školy a hnutí: encyklopedický průvodce moderním uměním. 2. vyd. Praha: Slovart, 2005. ISBN 80-7209-731-8.

MANGUEL, Alberto. Čtení obrazů: o čem přemýšlíme, když se díváme na umění?.

1. vyd. Brno: Host, 2008. ISBN 978-80-7294-274-9.

RUHRBERG, Karl, WALTHER, Ingo F. (ed.). Umění 20. století. Praha: Slovart, c2004. ISBN 80-7209-521-8.

CLAIR, Jean. Úvahy o stavu výtvarného umění: kritika modernity ; Odpovědnost umělce: avantgardy mezi strachem a rozumem. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2006. Dějiny a teorie umění. ISBN 80-7364-038-4.

LUCIE-SMITH, Edward. Artoday: současné světové umění. 1. čes. vyd. Praha: Slovart, 1996. ISBN 80-85871-97-1.

KULA, Daniel, Elodie TERNAUX a Quentin HIRSINGER. Materiology: průvodce světem materiálů a technologií pro architektky a designéry. Praha: Happy Materials, c2012. ISBN 978-80-260-0538-4.

Vedoucí diplomové práce:

doc. MgA. Petr Stanický, MFA
Ateliér Design skla

Datum zadání diplomové práce:

15. prosince 2016

Termín odevzdání diplomové práce:

12. května 2017

Ve Zlíně dne 15. prosince 2016

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.
děkanka

doc. MgA. Petr Stanický, MFA
vedoucí ateliéru

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 26.4.2017

.....
ADELA LAKOMA'
Jméno, příjmení, podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy. Vysoká škola disertační práce nezveřejňuje, byla-li již zveřejněna jiným způsobem.

(2) Bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

(4) Vysoká škola může odložit zveřejnění bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce nebo jejich částí, a to po dobu trvání překážky pro zveřejnění, nejdéle však na dobu 3 let. Informace o odložení zveřejnění musí být spolu s odůvodněním zveřejněna na stejném místě, kde jsou zveřejňovány bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce, již se týká odklad zveřejnění podle věty první, jeden výtisk práce k uchování ministerstvu

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Ve své magisterské práci se zabývám rodinnou tradicí zemědělství a mou osobní proměnou. Většina členů mé rodiny se již po celé generace zabývá prací v tomto oboru. Já svým výtvarným směřováním porušuji tuto zaběhlou tendenci. Vytvářením objektů zabývajících se zemědělskou prací tedy dále pokračuji v rodinné tradici, jen svým vlastním vyjadřovacím způsobem.

První část teoretické práce se zabývá představením inspiračních zdrojů. Zaměřila jsem se na české, ale i zahraniční umělce pracující s podobným tématem, nebo na ty, kteří ve své práci kombinují různé přírodní materiály. Zabývám se zde i tématem site specific umění.

V druhé části teoretické práce se zabývám problematikou zemědělství a generačním předáváním řemesel.

V praktické části seznamuji s konceptem a vývojem práce. Popisuji jednotlivé objekty od myšlenkové fáze, až po realizaci a instalaci v prostoru.

Klíčová slova: zemědělství, zahradničení, rodina, tradice, půda, seno, sláma, nástroje

ABSTRACT

In my master's thesis I deal with the family tradition of agriculture and my personal change. Most members of my family have been working in this field for generations. I break this established tradition because of my artistic focus. I create objects inspired by agricultural work and therefore I continue on in my family tradition, only in my own expressive way.

The first part of the theoretical work is focused on introduction of inspiration sources. I target at Czech and foreign artists working with similar themes, or those who combine different natural materials in their work. I also deal with site-specific art.

In the second part of the theoretical work I analyse the issue of agriculture and handover of crafts from generation to generation.

In the practical part I present the concept and the development of the work. I describe individual objects from the thought phase to realization and installation in space.

Keywords: agriculture, gardening, family, tradition, soil, hay, straw, tools

Ráda bych poděkovala vedení atelieru Designu skla, doc. MgA. Petru Stanickému a MFA, asistentce MgA. Michaele Spružinové za konzultace v průběhu studia.

Poděkování patří také mé rodině a přátelům za podporu, trpělivost, pomoc při realizaci a za jejich jiný pohled na věc.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 12.5.2017

BcA. Adéla Lakomá

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 INSPIRAČNÍ ZDROJE.....	12
1.1 MAGDALENA JETELOVÁ.....	12
1.1.1 Chmelnice v Mutějovicích (1983).....	13
1.2 IVAN KAFKA.....	14
1.2.1 Vymezení.....	15
1.3 DOROTA SADOVSKÁ.....	16
1.3.1 Živé šaty.....	17
1.4 KATEŘINA ŠEDÁ.....	18
1.4.1 Nedá se svítit.....	19
1.5 TOMÁŠ POSPĚCH.....	20
1.5.1 Zemědělské práce.....	20
1.6 RICHARD LONG.....	21
1.6.1 River Avon Mud.....	22
1.7 RUBEN OCHOA.....	23
1.7.1 Dislocated Masses.....	24
1.8 ASUNCIÓN MOLINOS GORDO.....	24
1.8.1 Společná sklizeň.....	25
1.9 BAI YILUO.....	26
1.9.1 Civilization.....	27
1.10 ANISH KAPOOR.....	28
1.10.1 Svayambh.....	29
2 SITE SPECIFIC ART.....	30
3 PROBLEMATIKA ZEMĚDĚLSTVÍ.....	31
3.1 TRADICE ZEMĚDĚLSTVÍ V NAŠÍ RODINĚ A JÁ.....	34
3.1.1 Proměna, zemědělství a já.....	37
4 PŘEDÁVÁNÍ RODINNÝCH ŘEMESEL.....	38
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	40
5 PRÁCE VZNIKLÉ V PRŮBĚHU PŘÍPRAVY.....	41
5.1 VÝSTAVA BÍLÝ POKOJ.....	41
5.1.1 Práce s mýdlem.....	42
5.2 PERFORMANCE CO SE URODILLO?.....	43
5.3 INSTALACE NA PŮDĚ.....	44
5.4 TVORBA V RÁMCÍ ODBORNÉ PRAXE V PRECIOSA ORNELA.....	45
6 VYMEZENÍ PROJEKTU.....	47

6.1	KONCEPT.....	47
6.2	MATERIÁL.....	50
6.3	PROSTOR 64. BUDOVY	51
7	VÝVOJ OBJEKTŮ A REALIZACE	52
7.1	ORÁM.....	52
7.1.1	Definice činnosti	52
7.1.2	Návrhová část.....	55
7.1.3	Realizace	57
7.1.4	Instalace.....	59
7.2	STELU.....	61
7.2.1	Definice činnosti	61
7.2.2	Návrhová část.....	62
7.2.3	Realizace	64
7.2.3.1	Technologie tvarování skla nad kahanem.....	65
7.2.4	Instalace.....	65
7.3	SUŠÍM.....	66
7.3.1	Definice činnosti.	66
7.3.2	Návrhová část.....	68
7.3.3	Realizace	69
7.3.4	Instalace.....	72
7.4	ROZMÍSTĚNÍ V PROSTORU.....	73
	ZÁVĚR	75
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	76
	SEZNAM OBRÁZKŮ	79
	SEZNAM ZDROJŮ OBRÁZKŮ.....	82
	SEZNAM PŘÍLOH.....	84

ÚVOD

Jako téma své diplomové práce jsem si zvolila Volný objekt na téma proměna. Osobně proměnu chápu v několika rovinách. Na principu proměny je postaven jak už samotný proces vzniku a vývoje uměleckého díla, tak přírodní pravidla růstu rostlin, ale také duševní i fyzická proměna samotného člověka. Proměna je tedy všude přítomna. Nic nemá stálou podobu a nic není věčné, vše je součástí časového procesu a neustále mění svou tvář.

Vidím, jak se každý rok mění tvář pole u nás na zahradě. Rostliny na ní potřebují neustálou péči, aby úroda byla co nejlepší. Veškerá tato činnost je po několik generací v rukou mé rodiny, momentálně mého otce. Co se však stane, když mu náhlá situace znemožní toto počínání? Na jeho místo přicházím já, jeho dcera, abych ho zastoupila a nenechala pole ladem. Prakticky s nulovými zkušenostmi a obavami se pouštím do jeho práce. Nastává proměna mě samotné. Ze studentky výtvarného umění, která zemědělství vnímala jen jako inspiraci pro své práce, se stává nadšený zemědělec. Učím se novým věcem, čerpám nové zkušenosti. Jiný pohled, tohle přímé vniknutí do tohoto světa, mě ovlivňuje v mém výtvarném vyjádření.

Již v minulých projektech jsem se zabývala tímto tématem. Většinu informací jsem čerpala pozorováním, nikoli přímou zkušeností. Většinou jsem se snažila zemědělský proces převádět do umělých materiálů jako je například mýdlo či froté ručník ve spojení se sklem. Snad tato přímá zkušenost se zastáváním otcovy práce mě momentálně donutila použít site-specific materiály jako hlínu. Samotné sklo zde představuje mě, jako křehké médium, které se rozhodlo poprat se s tvrdou prací na poli. Objekty vycházejí z nových zemědělských zkušeností a řeší i propojení těchto materiálů.

V teoretické části zmiňuji umělce, kteří jsou ve své tvorbě ovlivněni také zemědělstvím, sociálními vztahy, vesnickou kulturou, růstem, tvaroslovím nástrojů, site specific či pracují s kombinacemi různých materiálů. Stali se mými vzory, jakým způsobem mohu nad výsledným projevem uvažovat. Nedílnou součástí je seznámení se se zemědělskou problematikou a pozastavení se nad momentální situací v naší rodině. Především pak řešení odkazu rodinného řemesla.

Praktická část popisuje vývoj díla od konceptuální části po realizaci. Lehce se pozastavuji nad mými předchozími pracemi, které formují tvorbu současnou. Uvádím materiálové zkoušky a celkový průběh vytváření díla i s ohledem na instalaci v průmyslově laděném prostoru.

Svou práci chci přenést kus vesnické kultury, ve které žiji, do kontrastu zlínského průmyslového prostoru. Mým cílem je vyjádřit jednotlivé momenty mých nově nabitých zkušeností, mou osobní proměnu. A tímto způsobem ventilovat můj přerod, či mé rozrůstání do jiného, než jen výtvarného světa. A také alespoň trochu ujistit rodinu, že i když jsem si zvolila ve svém životě jinou cestu než oni, jsem přece jen schopna se důstojně postarat o naše rodinné stříbro.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 INSPIRAČNÍ ZDROJE

V rešerši zmiňuji autory, jejichž tvorba nese podobné výrazové rysy. Nechávám se inspirovat různými přístupy k chápání dané problematiky a jejich vizuálním ztvárněním. Zkoumám jejich výtvarné techniky a způsoby, které jsou již osvědčené, a snažím se mezi nimi najít vlastní cestu. Zajímá mě především způsob práce se site specific instalacemi, ve kterých jsou použity přírodní materiály. Zvláště pak uvádím autory, kteří se zabývají sociálními tématy, blíže vesnickou kulturou. Zvláště mě zaujala práce Kateřiny Šedé, která pracuje s obyčejnými obyvateli vesnic, svou rodinou a vůbec s lidmi, kteří nejsou zasaženi uměním.

1.1 Magdalena Jetelová

Česká umělkyně *Magdalena Jetelová* vystudovala Akademii výtvarných umění v Praze a to atelier sochy. Do povědomí se dostala v osmdesátých letech cyklem monumentálních židlí a schodů, které měly symbolizovat odraz doby. Politická situace ji však donutila emigrovat do Německa, kde žije a tvoří dodnes. Její práce je charakteristická konceptuálním směřováním především v oblasti politické, sociální či ekologické. Objekty, instalace, fotografie i obrazy jakoby měly mást naše smysly a nechávají diváka pochybovat. Mě osobně nejvíce zaujala pro své site specific instalace a s tím spojený land art. Zdá se, že ve své tvorbě není vůbec omezena prostorem. Tvoří s přírodními materiály a nijak s nimi nešetří. Jednoduchým prvkem dokáže nabourat místo a změnit jeho vizuální chápání.

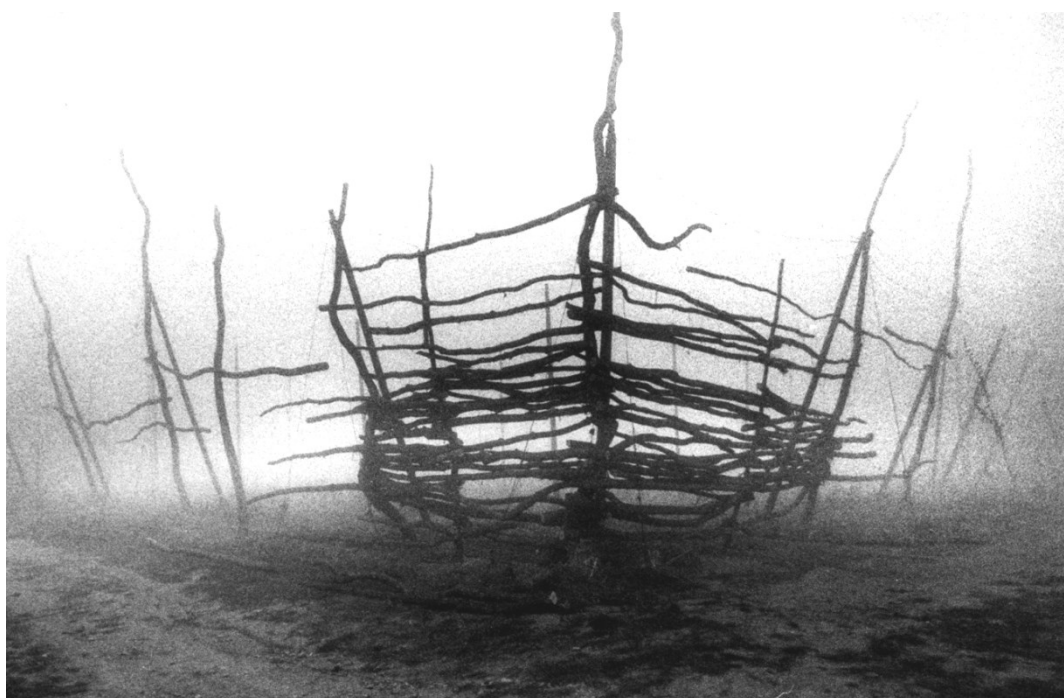

Obr. 1. *Magdalena Jetelová, Domestikace pyramidy, 1992-1993*

1.1.1 Chmelnice v Mutějovicích (1983)

V 80. letech byl kladen ze strany českých výtvarníků velký zájem o site specific instalace. V roce 1983 tedy vzniklo neoficiální land artové a site specific sympozium přímo na chmelnici u Mutějovic, které trvalo asi dva týdny. Tento projekt organizovala *Marie Judlová*. Mnoho lidí pohybujících se v umění tuto akci považuje za technicky nejsložitější a výtvarně nejzdařilejší site specific akci osmdesátých let. Důvodem bylo zřejmě i oproštění se od uzavřeného městského prostředí, kde se konala většina předchozích akcí ubírajících se podobným směrem, a spontánnost vytvořených instalací. Sympozium bylo zničeno policií dva dny po zahájení. Mezi autory, kteří se zde představili, jsou například *Ivan Kafka*, *Stanislav Zippe*, *Vladimír Merta*, *Kurt Gebauer*, *Josef Hampl*, *Čestmír Kafka*, *Stanislav Judl*, *Magdalena Jetelová* atd.

Sympóziium mě zaujalo pro své místo konání. Prostředí chmelnice je mi velmi blízké. V okolí naší vesnice se nachází několik chmelnic. V rámci brigád se účastním již od dětství prací na nich. Vždy jsem byla fascinována její konstrukcí, přesnými liniemi drátů a hlavně tím, jak se prázdná chmelnice mění během roku na hustý les plný tajemných uliček, které v průběhu srpna opět mizí a prostor se znovu stává prázdným. Svou diplomovou práci jsem nejprve chtěla postavit na tomto tématu a při hledání inspiračních zdrojů mě zaujal právě tento projekt a různorodé vyjádření jednotlivých umělců přímo v krajině.

Obr. 2 *Magdalena Jetelová, Chmelnice v Mutějovicích, 1983*

Jetelová zde využívá materiály, které chmelnice a její okolí nabízí. Přirozeně rostoucí a vlnící se větve stromu dává do kontrastu s rovnými a opracovanými nosnými sloupy chmelnice. Konstrukce chmelnice je řešena vertikálně, avšak Jetelová porušuje tento princip horizontálními liniemi. Takto nabourává přisnost prostoru, jakoby ho uváděla do pohybu. Instalace na mě působí lehce surrealisticky.

„Již tehdy se výrazně projevilo autorčino konceptuální myšlení, s nímž rytmicky rozčlenila zvláštní, pravidelně uspořádaný prostor s předem danými parametry.“¹

1.2 Ivan Kafka

Vystudoval Střední odbornou školu výtvarnou v Praze, prošel praxí uměleckého kováře a pracoval i jako meteorolog. V 80. letech se podílel na organizaci netradičních výstav a výtvarných akcí. Byl členem umělecké skupiny *12/15, Pozdě, ale přece*. Je považován za průkopníka land artu a site specific umění u nás. Často pracuje ve veřejném prostoru, pro který hledá novou identitu. Z prací je cítit ironie i humor. Tématicky se zabývá jak přírodou a její přeměnou, tak i společností a jejím vývojem.

V tvorbě Ivana Kafky je na první pohled velmi důležitý motiv zmnožování. Opakující se předměty, často denní potřeby, získávají nový význam - sílí na intenzitě naléhavosti. Vznikají tak velkoformátová díla pracující s prostorem, která útočí na smysly. Jeho jednoduchý výtvarný jazyk dokáže zaujmout diváka, který si může dílo vykládat v několika rovinách.

Tohoto autora jsem zde zařadila, jelikož byl jeden z prvních, kteří se začali výtvarně vyjadřovat mimo galerijní prostor a hlavně proto, že využívá přírodních materiálů jako je seno, sláma, sníh, půda, kameny a podobně.

¹ MLÁDKOVÁ, Meda. *Sbírky Musea Kampa: The Museum Kampa collection*. Praha: Museum Kampa - Nadace Jana a Medy Mládkových, c2009. ISBN 978-80-254-3773-5.

„Ten přesah z výstavní síně do přírody vždycky připomínající onen úchvat, který v sobě nesli i krajináři z předchozích staletí, je u Ivana Kafky spojen s pokorou a relativizován něžným humorem a dokáže pak ironizovat některé jevy od větrných rukávů, dělových koulí až po tankové zátarasy“²

Obr. 3 Ivan Kafka, *Sláma*, 1980

1.2.1 Vymezení

Jeho práce *Vymezení* z roku 1981 je vizuálně přibližná s mou přípravnou prací k diplomovému projektu, kdy jsem stejně jako Kafka využívala spár mezi dlažebními kostkami pro růst drobných objektů. Tato jeho instalace byla součástí výstavního projektu *Dvorky 81*, který se konal přímo na malostranských dvorcích v Praze. Byl to jeho asi první veřejný počín. Mezi dlažební kostky vertikálně zapíchal špejle a takto zaplnil 135 metrů čtverečných. Tato minimalistická instalace byla nevšední tím, že zde bylo použito obyčejného, dostupného a levného materiálu, který povýšil na umělecké dílo.

² SCHMELZOVÁ, Radoslava, Dagmar ŠUBRTOVÁ a Radek MIKULÁŠ. *Současná umělecká díla v krajině*. Praha: Academia, 2014. Průvodce (Academia). ISBN 978-80-200-2275-2.

To bylo také ovlivňováno okolním děním. Příčinou lidské chůze, počasím i pohybem zvířat, se měnila tvář špeilového pole až do jeho zániku.

Fascinuje mě, jak je nejen toto dílo střídité, srozumitelné a zároveň tak efektivní.

Obr. 4 *Ivan Kafka, Vymezení, 1981*

1.3 Dorota Sadovská

Slovenská výtvarnice střední generace studovala na Vysoké škole výtvarných umění v Bratislavě a École Nationale des Beaux-Arts v Dijonu. Vydává časopis *SADO*. Jedná se o její autorský projekt, který má kombinovat galerii a časopis.

Hlavním prvkem v její tvorbě je lidské tělo, na které nahlíží z různých úhlů pohledu. Zpracovává toto téma nejrůznějšími technikami jako je malba, fotografie, koláž, ale zasahuje i do oblasti módy. Zabývala se transformováním sebe samé do různých živočichů. Pracovala s detailem těla a jeho zmnožováním, jež vytváří ornamentální obrazce. Můj zájem získala svým projektem *Živé šaty*.

1.3.1 Živé šaty

Autorčin zájem o figuru, křehkost a zranitelnost rostlin vykrystalizoval konceptem oděvu, který si sami vypěstujeme. Vývoj díla byl velmi zdoluhavý kvůli zkoušení různých technologií růstu rostlin na látce. Střihy látek tedy zarůstají drobnými rostlinkami a postupně přetváří a mění vizuální dojem z díla. Šaty jsou dále závislé na neustálé péči člověka, který ovlivňuje jejich růst zaléváním. *Sadovská* je fascinována proměnou, růstem i zánikem. Právě zánik díla chápe jako přirozený proces. Zpracovává tak téma *Memento mori* (pamatuj, že zemřeš), které se s výtvarným uměním váže od nepaměti. Různé fáze života šatů tak zachycuje pomocí fotografie.

Zaujala mě právě pro práci s růstem a živými rostlinami, kterým dává charakter uměleckého díla. Z vlastní zkušenosti vím, jak se obtížné vytvořit práci, která je ovlivňovaná průběhem času. Dlouhý vývoj vyžaduje už jen seznámení se s materiálem a pochopení jeho životního průběhu. Důležitým bodem je pak jeho uchopení. Obdivuji, že tato umělkyně přišla na zdařilou metodu práce s rostlinami. I po technické stránce mi přijde práce zdařilá.

Obr. 5 *Dorota Sadovská, Živé šaty*

1.4 Kateřina Šedá

Je jednou z nejvýraznějších současných umělkyní u nás zabývajících se sociálními tématy. Vystudovala střední průmyslovou školu v Hodoníně, Střední školu uměleckých řemesel v Brně a poté Akademii výtvarných umění v Praze. Nyní žije a tvoří převážně v Brně a jeho okolí. V roce 2005 získala *Cenu Jindřicha Chalupického* za práci *Je to jedno*. Vydala vcelku kontroverzní publikaci *Brnox*, za kterou získala v roce 2017 cenu Magnesia Litera.

Vystavovala v proslulých galeriích světa, jako je například *Tate Modern* v Londýně nebo Benátské Bienále.

Zaměřuje se na experimentální práci s obyčejnými lidmi a svojí rodinou. Pomocí různých akcí vyvádí zúčastněné ze stereotypů, stagnací a snaží se trvale ovlivnit jejich chápání. Pracuje především s obyvateli Brna- Líšně, kde žije, ale i jinými obcemi a místy. Obyvatelé zapojují do uměleckých projektů a nechává vyjádřit jejich individualitu.

„Většinou jsem citlivá na negativní rčení, která pro mě signalizují problém, jehož řešení není vidět. Potom následuje něco jako detektivní pátrání, jen s tím rozdílem, že pachatele (účastníky akce) vidím hned na začátku a snažím se všemi možnými prostředky přijít na to, co má dotyčný udělat.“³

Například projekt *Výstava za okny* spočíval v tom, že Šedá dala obyvatelům Líšně za úkol vystavit za okny svých domů věci, kterými by se chtěli pochlubit. Vznikla tak neformální výstava, která probouzela v místních chuť komunikovat mezi sebou. S její prací se ztotožňují, jelikož také pocházím z malé obce a vím, jaké poměry a stereotypy zde panují. Ráda se s místními bavím o umění. Zajímá mě jejich nezaujatý názor.

³ Kateřina Šedá: Ráda všechny vyzvu: Zkuste si to! - Žena.cz - magazín pro ženy. *Žena.cz - magazín pro ženy* [online]. Copyright © [cit. 26.04.2017]. Dostupné z: <https://www.zena.cz/katerina-seda-rada-vsechny-vyzvu-zkuste-si-to/r~i:article:622640/>

Obr. 6 Kateřina Šedá, *Výstava za okny*, 2001

1.4.1 Nedá se svítit

Z jejich novějších prací, které mě zaujaly, uvedu projekt *Nedá se svítit*, který řeší problém se sociálními dopady výstavby automobilky Hyundai v obci Nošovice. Tento projekt začala tvořit od roku 2009 a stále pokračuje. Továrna byla postavena na úrodné půdě, prakticky uprostřed obce. Tato situace způsobila sociální rozpad obce. Šedá poukazuje na lhostejnost a neschopnost místních hájit svoji půdu.

Hlavním prvkem projektu se stal kruh. Tento symbol je vyvozen ze skutečnosti, že byl kolem továrny postaven val, který má zakrýt pohled na automobilku. Pro místní se z něj ale stala překážka, která znemožnila rychlý přesun přes obec. Vesničané se ocitli v jakémsi kruhu, ze kterého se je snaží Šedá vyvést. Vznikla tak série různě proměněných předmětů se symbolem kruhu. Jako příklad bych uvedla tvorbu nového kroje, jehož vzhled je ovlivněn právě transformací krajiny. Tvorba má za cíl obnovit pospolitost místních.

U Šedé si vážím její komunikativnosti a chuti změnit zaběhlé principy v tomto okruhu lidí. Otevírá lidem oči trochu jiným způsobem. Sama se potýkám s podobným chováním u nás na vesnici, ale nikdy mě nenapadlo, že je možné ho takto měnit. V budoucnu bych si také něco podobného ráda vyzkoušela.

Obr. 7 Kateřina Šedá, *Nedá se svítit*

1.5 Tomáš Pospěch

Tomáš Pospěch je současný český fotograf, historik umění, pedagog, kritik, publicista a kurátor pocházející z Hranic na Moravě. Studoval Institut tvůrčí fotografie při Slezské univerzitě v Opavě, Filosofickou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci a Filosofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Nyní působí jako pedagog na Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě.

Tento všestranný člověk se výtvarně věnuje médiu fotografie, a to převážně dokumentární.

Svým specifickým způsobem mapuje život v Čechách a na Moravě. Vesnické výjevy, mezilidské vztahy vidí svým vlastním pohledem. Porušuje fotografická kompoziční pravidla. Zaměřuje se na symboly a situace, které nejsou na první pohled něčím zvláštní. Snaží se i přímo pracovat s lidmi na fotografiích, dostávat se do jejich komunity tak, aby snímky byly co nepřírozenější.

Osobně jsem se zúčastnila jeho přednášky a zaujala mě konceptuální stránka jeho práce, ale i výstižnost jeho dokumentárních fotografií. V projektu *Zemědělské práce* se zabývá tématem zemědělství v obci Slušovice. Jsem fanouškem dokumentárního žánru a ve volném čase ho i ráda provozuji. Často fotografuji právě naše zemědělské družstvo například v období žní, sklizně chmele. Právě proto je mi tento autor blízký, jelikož zpracovává podobné téma.

1.5.1 Zemědělské práce

Projekt *Zemědělské práce* se zabývá mapováním družstva ve Slušovicích, které bylo v sedmdesátých a osmdesátých letech zemědělským fenoménem. Autor zde řeší i problematiku tehdejší propagační fotografie. Právě tyto diapozitivy byly hlavním zdrojem inspirace pro jeho práci a staly se nositelem informací oné doby.

Pospěch se například snažil reinterpretovat propagační fotografii krav. Nechával se cíleně ovlivňovat pravidly, jak správně vyfotografovat krávu. Vyzkoušel si, jak je splnění všech těchto kroků obtížné.

Dále také přímo využíval starých diapozitivů a přetvářel je do nových rovin. S tímto projektem byla spojena i výstava, která poukazovala právě na staré snímky a jejich nové ztvárnění.

„Například jsem donedávna netušil, že fotografování a vystavování krav je velice složitý a propracovaný obor s množstvím zákonitostí a pravidel. Ty se teď v poslední době snažím zkoumat a rekonstruovat v těch slušovických fotografiích. Divák by měl na snímcích vidět starou škodovku nebo šaty, které měla kdysi i jeho máma, ale současně být od těchto očekávatelných vzpomínek odveden k něčemu, o čem předtím vůbec neuvažoval. A klidně i zmaten a znepokojen, vytržen z pohodlí.“⁴

Obr. 8 Tomáš Pospěch, *Zemědělské práce*

1.6 Richard Long

Richard Long je britský umělec starší generace, pohybující se v umění land artu. Studoval West of England Collage of Art v Bristolu a později na St. Martin's school v Londýně.

Považuje se za jednoho z nejznámějších britských umělců land artu. Inklinuje k sochařství, fotografii i malbě. Jeho práce jsou spojené s cestováním po celé Zemi. Tyto cesty podrobně mapuje a poté tyto zápisky vystavuje společně s hotovým dílem. Na cestách si klade různé

⁴ Tomáš Pospěch si pohrál se snímky ze Slušovic a říká: Senátor Čuba z mých aktivit asi radost nemá. *ostravan.cz: Internetový deník pro kulturu a umění* [online]. Copyright © Spolek pro kulturní deník Ostravan.cz 2013 [cit. 26.04.2017]. Dostupné z: <http://www.ostravan.cz/29622/tomas-pospech-si-pohral-se-snimky-ze-slusovic-a-rika-senator-cuba-z-mych-aktivit-asi-radost-nema/>

cíle a úkoly. Pracuje s vlastní stopou i materiály, které na procházce potká. Z nich tvoří různé spirály, vyšlapává cesty, maluje blátem. Tyto zásahy dokumentuje pomocí fotografie a dílo zanechá přírodním zákonům. V krajině se nesnaží dominovat, ale harmonizovat s ní.

1.6.1 River Avon Mud

Do rešerše jsem je zařadila pro jeho malby blátem. Všudypřítomný materiál povyšuje na pozici uměleckého díla. Z obyčejné hlíny se stává barva pro jeho velkoformátové obrazy, které však nejsou přenositelné, jelikož jsou součástí výstavního prostoru. Bláto pochází z Longovy oblíbené řeky Avon. Má všechny požadované vlastnosti pro malbu.

"my favourite mud because it's my local mud. It's a great colour." Even its molecular structure is quite different from the mud you get in a country field. He loves its "squidginess".⁵

Gestické cákance z bláta se tak objevují přímo na stěnách galerie. Nabourávají její sterilitu a pocit čistého a vážného prostoru. Z tohoto vyjádření cítím umělcovu odvahu a nespoutanost. Avšak v porovnání s dílem španělského umělce *Santiaga Sirerry*, který se nebál navést do galerie 120 tun bahna, jsou vlastně Longovy malby ještě velmi něžné.

Obr. 9 *Richard Long, River Avon Mud*

⁵ In the mud with Richard Long | 1843. *Home | 1843* [online]. Copyright © The [cit. 26.04.2017]. Dostupné z: <https://www.1843magazine.com/story/mud-with-richard-long>

1.7 Ruben Ochoa

Jedná se o amerického umělce narozeného v roce 1974, který tvoří a žije v Los Angeles.

Absolvoval University of California v Irvinu, Otis College of Art and Design v Los Angeles a Parsons School of Art and Design v New Yorku.

Tvoří plastiky, site - specific instalace či fotografuje. Konceptuálně se věnuje například napětí mezi společenskými vrstvami, vztahu mezi městem a přírodou. Konkrétněji se pak věnuje krajině jižní Kalifornie a její architektuře. Pro své práce čerpá materiály z města, a to hlavně stavební, a z přírody, dává je do kontrastu. Často do svých prací vkládá dojem iluze, a to především váhové. Objekty, které se na první pohled mohou zdát, že váží několik tun, jsou ve skutečnosti překvapivě lehké. Často pracuje s betonem a jeho výztužemi, které jsou pro zdejší budovy typické, a posouvá je do nových kontextů.

Obr. 10 Ruben Ochoa, *Collapsed*, 2009

Obr. 11 Ruben Ochoa, *Collapsed*, 2009

1.7.1 Dislocated Masses

V této sérii prací se Ochoa zabývá základními stavebními materiály a principy jejich použití v architektuře. Budovy a s nimi spojená krajina působí často velmi těžkopádně. To se u těchto objektů odráží v kupení hlíny na sebe a v řešení jejich statiky. Objekty jakoby balancují na hranici soudržnosti a rozpadu.

Dalším článkem v této sérii jsou nástěnné instalace, ve kterých se Ochoa zabývá lidskou touhou přeměnit krajinu do plochých platform, které by byly příhodnější pro zástavbu. Takováto přeměna prostoru vyžaduje velkou spoustu energie a má nezvratný dopad na přírodu. Jednotlivými díly z betonu a hlíny obkládá stěny galerie.

Autora jsem zde uvedla z důvodu práce s objemem materiálu, jako je hlína a další těžké materiály, které se snaží odlehčit, pracuje s jejich stabilitou.

Obr. 12 Ruben Ochoa, *Dislocated Masses*

1.8 Asunción Molinos Gordo

Je španělská umělkyně tvořící pomocí média fotografie, instalace a videa. Ve své práci řeší společenské a kulturní změny v kontextu globalizace a zemědělství. Věnuje se oblasti venkova, kterou mapuje a snaží se pochopit zdejší hodnoty.

Vesnický život a s ním spojené rolnictví zkoumá z několika rovin, ať už zkulturní, hospodářské či jiné. Řeší postavení jejich role v dnešním světě. Zkoumala práci místních, jejich

tradice, architekturu i celosvětový obchod s potravinami. Za projekt *WAM- World Agriculture Museum* získala cenu *Sharj Biennial Prize*.

1.8.1 Společná sklizeň

Výstava Společná sklizeň uskutečněná v roce 2016 v České Republice, se zaměřuje na umělce zabývající se problémy v dnešním zemědělství.

Mezi vystavující umělce patřila právě *Gordo, Tamás Kaszás, Fernando García - Dory* a český umělec *Tomáš Uhrák*.

Gordo pro tuto příležitost vytvořila dílo s názvem *Rolník má motyku* a zkoumá změny v současném jordánském zemědělství. Práce je pojatá formou deníkového cvičení, které pojednává o úpadku ve zdejších malohospodářství.

„Hlavní postava tohoto textu prochází sérií proměn, od drobného rolníka po zaměstnance v továrně na draslík, po vojáka, které jsou způsobeny privatizací vody a zavedením politiky volného trhu, která má za následek narušení dosavadního zemědělského způsobu žití. Rolník již nadále nemůže jíst pečeného holuba, provdat svou dceru či si postavit dům „⁶

Sama jsem byla překvapená, že se vůbec v dnešní době někdo z umělců tomuto tématu věnuje a snaží se ho nějak zkoumat či řešit a výsledky poté vystavovat. Je pro mě přínosné zjišťovat, jak zemědělství vnímají i lidé z jiných zemí.

Obr. 13 *Asunción Molinos Gordo, El Fellaħ Ando Fes (Rolník má motyku)*, 2013

⁶ Rolníci, společné statky a sklizně genů: postřehy z agrárních utopií / Fotograf Festival 2016. [online]. Dostupné z: <http://fotografestival.cz/2016/event/rolnici-spolecne-statky-a-sklizne-genu-postrehy-z-agrarnich-utopii>

1.9 Bai Yiluo

Yiluo je čínský umělec narozený v roce 1968. Stal se také asistentem *Aj Wej- Weje*.

Než začal tvořit umění, byl pracovníkem v továrně. Sám přiznává, že ho tato zkušenost v jeho dílech velmi ovlivnila a že nejspíš nebude schopný jí nikdy uniknout. Tento fakt se zřejmě projevil v prvku zmnožování, který je v jeho tvorbě podstatný. Pracuje s tradičními sochařskými technikami, které nabourává pomocí fotografie či obyčejných nepotřebných věcí, kterým tak dává nové využití. Dává tak do kontrastu tato dvě časově nesourodá média. Dále se také zabývá myšlenkou střetu populární a tradiční čínské společnosti a jejich vzájemného formování. Díla mají často nějaký politický podtext či pracují s metaforou. Avšak koncept jeho prací nerad nějak výrazně komentuje. Je názoru, že diváci mohou dílům porozumět po svém a nepotřebují žádné vysvětlení.

Obr. 14 Bai Yiluo, *The Tree*, 2007

1.9.1 Civilization

Z výše zmíněného důvodu popíšu tuto práci tak, jak jej chápu já osobně. Na první pohled zde cítím výrazně brutální zásah. Zemědělský nástroj, symbol obyčejného pracujícího člověka, prostupuje dokonalou výtvarnou prací zpodobňující život ve vyšší třídě. Tento moment průniku může souviset s nějakým vzepřením se pravidel, útokem a nespokojeností. *Yiluo* pracuje často s motivem zemědělského nástroje, kterým chce nějak provokovat. Jak jsem uvedla, autor si prošel těžkou prací v továrně a těmito výstupy chce nejspíš upozorňovat na společenské rozdíly dnešní doby.

„ Bai's Civilization is a haunting monument enshrining imperious power as a corrupted vision built on labourers' toil. Made from terracotta, classical busts pose as emperors and slaves, pierced through and defined by agricultural tools, a life force and bane. “⁷

Obr. 15 *Bai Yiluo, Civilization*

⁷ Bai Yiluo - Civilization (and 3 details) - Contemporary Art. *Saatchi Gallery* [online]. Copyright © All rights reserved [cit. 27.04.2017]. Dostupné z: http://www.saatchigallery.com/artists/artpages/bai_yiluo_civilization_c_2.htm

1.10 Anish Kapoor

Světově známý umělec indického původu *Anish Kapoor* je populární svými rozměrnými díly. Od 70. let žije a tvoří v Londýně, kde vystudoval umění a design. Jeho sochy jsou k vidění po celém světě a získal za ně i mnoho ocenění, jako například *Turnerovu cenu*. Projevil se hlavně ve veřejném prostoru.

Kapoor se dostal do podvědomí sochami vycházejícími z geometrie a biomorfie, za použití kamenných materiálů jako je vápenec, mramor, žula. Později začal s materiály a měřítky více experimentovat. Ve svých skulpturách klade důraz na eleganci, přesnost a sytou barevnost. Nedávno získal i výhradní práva na nejtmaší černou. *Kapoorova* práce by se dala rozdělit do třech výrazových směrů - objekty pracující s vnitřním prostorem, se zrcadlením a sochy z vosku. Celkově se v nich pak *Kapoor* zabývá myšlenkou prázdnoty, temnoty, abstrakce.

*„Tváří v tvář Kapoorovým sochám divák ztrácí pojem místa a zakouší nejistotu vlastní existence. Nejde přitom o rétoriku požitých forem, ale o ryze fyzické kvality jeho objektů. Jde o sochy, které dokáží být současně spirituální i silně smyslné.“*⁸

Obr. 16 *Anish Kapoor, Cloud Gate, 2006*

⁸ Anish Kapoor | ArtCasopis.cz. *Umění žít s uměním* | ArtCasopis.cz [online]. Dostupné z: <http://www.artcasopis.cz/clanky/anish-kapoor>

1.10.1 Svayambh

Mou pozornost upoutal právě sochami z vosku, které pracují s daným prostorem. Sama galerie pak formuje masu hmoty, která je například násilně protlačovaná skrz dveře, nebo její tvar udávají samotné stěny. Je zde patrné působení pohybu. Například rozměrných nástrojů, které nepřetržitě uhlazují neforemnou hmotu do cíleného tvaru. Dílo *Svayambh* pak pracuje s protlačáním obřího bloku vosku skrz dveře galerie. Obří blok vosku se téměř nepatrně pohybuje po kolejnici a zanechává za sebou rudé skvrny. V tomto procesu si má člověk uvědomit svůj úděl v časoprostoru i marnost jeho bytí.

Právě objekt ztvárňující prostup hmoty mezi dveřmi mě inspiroval v mé diplomové práci. Chtěla jsem vytvořit objekt, který se dostává do interiéru architektury skrz nějaký otvor, který bude formovat jeho výraz.

Obr. 17 *Anish Kapoor, Svayambh, 2007*

2 SITE SPECIFIC ART

Umění site specific se dá nazvat uměním místa. Umělci jde o to, vytvořit umělecké dílo přímo do určitého prostoru. Dílo je pak tímto prostorem ovlivňováno a vymezováno. Jeden bez druhého by nemohly existovat. Koncept může být založen na atmosféře z daného prostoru nebo jeho historii a účelu. Toto umění se snaží upozornit okolí na místa, ve kterých žijí nebo na je přehlížejí. Snaží se jim najít novou identitu, význam a účel a povědomí. Instalace může být situovaná ve veřejném prostoru, krajině, přímo v galerii, nebo na opuštěných místech. Instalace jsou často nepřenosná a jedinečná.

Za předchůdce tohoto umění je považován *Kurt Schwitters* se svými kolážemi složenými z kusů trosk budov po bombardování. Rozvíjet se začalo v 60. letech 20. století společně s land artem, body artem, performance a happeningem.

Ve své závěrečné práci jsem se rozhodla pracovat se site specific, jelikož ráda tvořím umění šité přímo na míru daného prostoru. Ráda se nechávám ovlivňovat atmosférou místa, kterou chci přenést do instalací. V minulých pracích jsem tento způsob tvorby rozvíjela a proto bylo přirozené se mu věnovat i zde.

Obr. 18 *Olafur Eliason, Riverbed, 2014- site specific art*

3 PROBLEMATIKA ZEMĚDĚLSTVÍ

Zemědělství je proces lidské práce, který se zabývá zajišťováním obživy. Specifické je svým cíleným pěstováním plodin a chováním zvířat. Nejdůležitější roli zde hraje závislost na půdě.

Půda dává život rostlinám, zvířatům i člověku. Je to hmota plná minerálů a organických prvků.

„Lidmi ponižovaná, jedem hnojená, pluhem drásaná, a přesto stále živá a voňavá nás každý den obdarovává svojí láskou a dává nám potravu. Tak obyčejná, všední a prostá, nenahraditelná- půda“⁹

Lidé se během let naučili tuto půdu, která si do té doby určovala svá pravidla sama, přizpůsobit vlastním potřebám. Začali měnit ráz krajiny. Všudypřítomné lesy pomalu ustupovaly člověku a jeho potřebě pěstování. Krajina se začala stávat geometrizovanější, praktičtější a zemědělství začalo být čím dál více sofistikovanější. Schopnosti lidské ruky byly prodlouženy zemědělskými nástroji. Práce rychleji ubývala, byla efektivnější a přinášela čím dál větší zisk.

Obr. 19 Zemědělství a krajina I.

⁹ HRADIL, Radomil. *Půda: zdravá, živá, úrodná*. Olomouc: Bioinstitut, 2015. ISBN 978-80-87635-31-5.

Rolnictví začalo být hlavním důvodem pro život na vesnici. Stavěly se statky, které byly centrem tohoto dění. Systematická práce živila všechny v domě. Lidé měli k půdě vztah a vážili si jí. Možná to bylo také tím, že například za každým soustem chleba viděli svou odvedenou práci.

První jarní práce na poli spočívaly v přípravě půdy, která byla časově i fyzicky asi nejnáročnější, jelikož se musela několikrát zorat. K tomu sloužil dobytek a různé nástroje jako kovové brány a pluhy. Z drsné struktury půdy se stala jemná peřina připravená pro výsev či sadbu. Pole se začala zelenat, rostliny růst a zrát. Během tohoto období se rolníci snažili, aby pole nezarostlo plevelem, který by rostliny zadusil. S pomocí nástrojů pleli půdu. Nejdůležitějším obdobím v roce pak byla sklizeň. Způsob sklizení závisel na druhu plodin. Ty se pak z pole svezly do hospodářství, kde se dále zpracovávaly a uskladňovaly. Z některých se vyráběly potraviny a jiné sloužily jako krmivo či podestýlka pro zvířata. Nevznikal prakticky žádný odpad, vše se zužitkovalo.

Takto to fungovalo až do vzniku zemědělských družstev, která přemístila tento děj z rodinných hospodářství do kolektivizovaných společností. Z pestrobarevné mozaiky malých políček se začaly stávat obrovské lány, na které již lidská ruka a zvířecí síla nestačila. Stopy kol traktorů změnilы výraz polí. Postřiky, hnojení a způsob špatné orby půdy se promítly v ekologii.

Obr. 20 *Vzorné družstvo*

Bez půdy by nebylo kultury ani civilizace. Jako bychom na to zapomínali. Půda dnes málokoho zajímá, někdy snad ani samotné zemědělce, v médiích se o ní nemluví. Když v supermarketu kupujeme potraviny, uniká nám, že někde vyrostly, že je někdo vypěstoval, že způsob pěstování měl vliv na krajinu, na vodu, kterou pijeme, i na vzduch, který dýcháme.¹⁰

S přibývajícím počtem populace jsou kladeny stále větší nároky na uživení této masy. Otázkou je, jak se bude zemědělství vyvíjet v budoucnu. Již dnes existují plně automatická družstva, která jsou schopná vypěstovat plodiny bez zásahu lidské ruky.

Druhou kapitolou je pak soukromé hospodaření, které se pak rozvíjelo v mezích osobní potřeby. Důvodem, proč se stále někdo věnuje hospodaření a zahradničení, je asi potřeba výroby vlastních přírodních produktů, láska k práci, k péči o půdu a zvířata, fascinace růstem, radost z odvedené práce, generační předávání řemesla a dobré zázemí. Všechny tyto faktory přetrvaly i v naší rodině, a proto je pro nás hospodaření do jisté míry stále aktuální.

Obr. 21 *Zemědělství a krajina II.*

¹⁰ HRADIL, Radomil. *Půda: zdravá, živá, úrodná*. Olomouc: Bioinstitut, 2015. ISBN 978-80-87635-31-5.

3.1 Tradice zemědělství v naší rodině a já

Zemědělství má v naší rodině dlouholetou tradici. Z vyprávění dědečka vím, že náš předek byl sedlák z Doloplaz u Olomouce a přiženil se do hospodářského stavení v Prosenicích, kde naše rodině žije dodnes. Důvodem zemědělské činnosti tak byla potřeba zajistit chod velkého hospodářství na vesnici, a tím se uživit.

Už jen lokalita Moravské brány, ve které se naše obec nachází, je hospodářsky významná. Úrodná půda se zde obhospodařuje od nepaměti. Místní obyvatelé se tedy živili pěstováním obilovin, řepy, brambor a chováním dobytka. Celý tento děj se odehrával v rodinných hospodářstvích, na polnostech v okolí, a zajišťoval rodinám obživu.

Obr. 22 *Zemědělství a rodina tehdy*

Takto to fungovalo i u nás. Několik generací rodu Lakomých vyrůstalo a poté pracovalo na našem gruntě až do nedávna. Vznik zemědělských družstev, nejen u nás v obci, zapříčinil úpadek v soukromém hospodaření. Členové mé rodiny si však našli práci právě v místním družstvu. Děda se stal časem dokonce ředitelem a zaměstnával své syny, kteří šli v jeho šlépějích, a podobně to funguje i dodnes. Jednotliví příbuzní jsou tedy zaměstnaní v místním družstvu například jako traktoristé, specialisté na pěstování chmele, sušiči, míchači krmiva, veterináři specializující se na dobytek a podobně.

Snad dědův vzor, vztah k místu našeho hospodářství, výchova v tomto prostředí, převaha mužského pohlaví v rodině, instinkt a vrozený cit pro práci s půdou, byly důvodem, proč se další mladší generace rozhodly pokračovat v tomto řemesle.

Obr. 23 *Zemědělství a rodina dnes I.*

Obr. 24 *Zemědělství a rodina dnes II.*

Jak jsem se již zmínila, důležitým bodem, okolo kterého se vždy zemědělství točilo, byl náš domov- grunt. Již od dětství se mí příbuzní učili, jak se postarat o správný chod tohoto hospodářství, aby nezaniklo. Momentální situace se však trochu změnila. Dědovi synové si postavili vlastní domy a odstěhovali se. Hospodářství zdědil můj otec, který jako jediný nemá syny, ale dcery, které podle ostatních, nebudou schopné se o tento dům, zahradu a polnosti v budoucnu postarat.

Ačkoli již dávno v našem domě nechováme dobytek a velikost obdělávaných polí se rapidně zmenšila, práce je stále dostatek. Většinu této práce odvede můj otec. Já se mu sice snažím pomáhat, avšak na některé úkony, jako například orba, přece jen nestačím.

Obr. 25 *Naše rodinné hospodářství*

Obr. 26 *Otec*

Ani můj výběr uměleckého oboru, kterému bych se chtěla v životě věnovat, této situaci příliš neprospívá. Vždy jsem proto cítila určitý tlak, ani ne tak ze strany rodičů, jako u ostatních členů rodiny. Často jsem slýchala, že obor zemědělství mi dá pevnější půdu pod nohama než-li umění.

Celá tato situace se odráží v mém uměleckém vyjadřování. Často se zde věnuji nějakému růstu, strukturám či pomíjivosti. Na umění jdu takzvaně po svém – zemědělským způsobem. Například nechávám dílo ovlivňovat počasím, cykly času. Ale i na zemědělství jdu po svém - uměleckým způsobem. Nechávám střetnout tyto dva faktory, které v mém cítění hrají velkou roli a vždy se nějak prolínají. Možná tím i ventiluji onen zmíněný tlak rodiny. Vlastně se zemědělstvím zabývám, jen trochu jinak než ostatní.

Můžeme sice namítnout, že v dnešní době přece nejsme závislí na vlastní výrobě potravin a proto není tolik důležité se tímto tolik zabývat. Jde tu však o velmi hlubokou citovou vazbu k místu, ze kterého pocházíme a pocitu nutnosti jej zachovat.

3.1.1 Proměna, zemědělství a já

Samotný růst rostlin je jednou velkou proměnou. Fascinují mě etapy proměny půdy v průběhu roku, které se stále pravidelně opakují - příprava půdy, setí, růst, hnojení, plení, zrání, žně, zaorávání pole, odpočinek. Každý rok půda rodí nový život, nové tvary, nové vůně a chutě. To vše je závislé na okolních vlivech - vláha, světlo, vítr, teplota. Je to dokonalá přírodní alchymie. V tom vidím proměnu. Transformaci tvarů v průběhu času.

Proměnit se však můžu i já sama. Proměnilo se mé uvažování a má rodinná pozice. Vybočila jsem z řady lidí žijících se zemědělskou prací a našla jsem si vlastní cestu.

Obr. 27 *Proměna*

4 PŘEDÁVÁNÍ RODINNÝCH ŘEMESEL

Rodina - živý a kompaktní celek, složený z osobností různých generací, které se navzájem propojují a doplňují. Platí v něm určitá pravidla a hierarchie. Váže je přirozené pouto. Jeden druhého, ale i celou společnost navzájem ovlivňují a přetváří. Tak bych asi já osobně formulovala pojem rodina.

Právě ovlivňování a přetváření hraje v tomto ohledu velkou roli. Předávání různých informací, vědomostí a řemesel z generace na generaci je přirozený proces. Starší členové chtějí předat své zkušenosti mladším, aby se tak ujistili, že jejich počínání nebylo zbytečné a že jejich dílo bude růst dál svou vlastní cestou.

„Snad každý profesionál, který se dlouhodobě a se zájmem věnuje svému oboru, si přeje, aby se i po jeho odchodu z aktivní činnosti daný obor rozvíjel a aby vzkvétal. Kultivujete-li si sad, pečujete-li o strom i keř a po létech ho předáváte svým následovníkům, přejete si, aby dále prosperoval, kvetl a nesl ovoce. Pokud se tak daří, máte pocit uspokojení, pocit smysluplnosti vaší někdejší snahy, vaší práce. Pokud se to však nedaří, cítíte rozčarování a zklamání.“¹¹

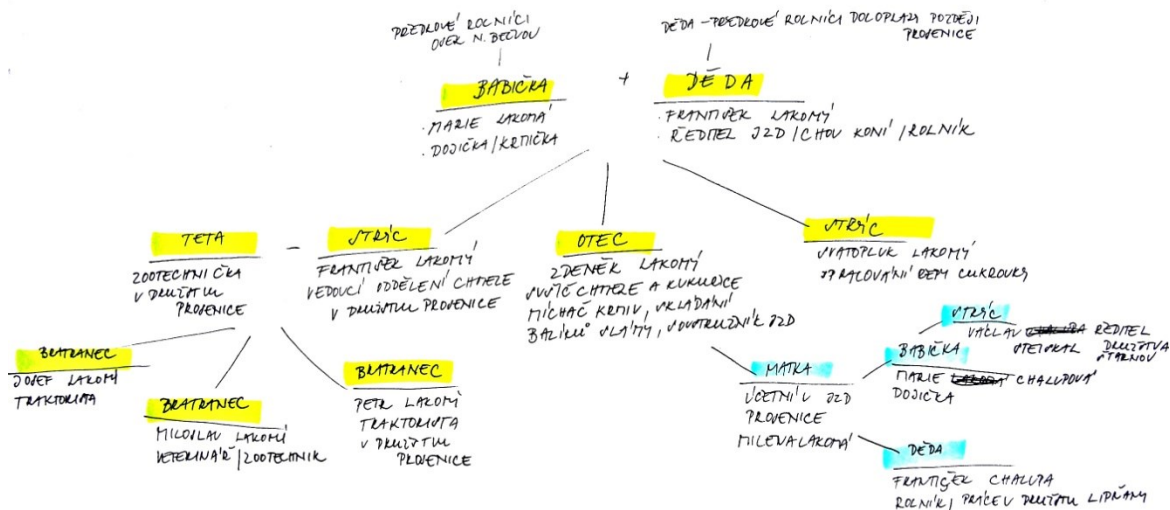
Tento proces se vyvíjí již od narození a je závislý na okolí, ve kterém dítě vyrůstá. Jestliže se dítě pohybuje v zemědělském prostředí, bude pro něj toto řemeslo přirozené. S největší pravděpodobností nabude zkušeností v tomto oboru a bude mu rozumět více než ostatním. To ho nejspíš ovlivní i v budoucím výběru povolání.

V dnešní době se tento systém mezigeneračního přenosu u řemesel již tolik neobjevuje jako kdysi. Důvodem může být kladení důrazu na informační technologie a osobní rozvoj člověka, ale také celkové stárnutí populace. Zatímco v minulosti toto předávání řemesel zajišťovalo rodinám životní jistotu.

To, jestli se mladší generace rozhodne i přes současnou situaci pokračovat v práci svých předků, je jen jeho vlastní rozhodnutí. Může se snažit o další vývoj, anebo vše v krátkosti ukončit. Záleží asi na citové vazbě s rodinou, zděděných předpokladech, ale i momentálním rozpoložením.

¹¹ TOMAN, Miroslav, Stanislav CODL a Petr TUČEK. *České zemědělství: očima těch, kteří u toho byli*. Praha: Národní zemědělské muzeum Praha, 2012. ISBN 978-80-86874-39-5.

Já osobně jsem se vždy zajímala o historii své rodiny, toho odkud pocházíme a v čem jsme vynikali, a považuji za důležité uchovat si rodinné hodnoty. Ačkoliv v mém světě hraje umění velkou roli, nemohu opovrhovat touto rodinnou tradicí a zcela ukončit toto počínání. Proto se snažím tyto dva světy vzájemně propojit a najít v nich smysl.

Obr. 28 Mapa členů rodiny a jejich povolání

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 PRÁCE VZNIKLÉ V PRŮBĚHU PŘÍPRAVY

Tématem zemědělství jsem se zabývala již ve svých předchozích dílech. Je to pro mě přirozená cesta. Většina těchto prací je myšlenkově založena na mé reakci na rodinnou tradici zemědělství. Jak již bylo zmíněno, většina členů mé rodiny se již po celé generace zabývá prací v zemědělství. Já svým výtvarným zaměřením porušuji tuto zaběhlou tendenci. Spojením umění a zemědělské práce jakoby dále pokračuji v rodinné tradici jen svým vlastním vyjadřovacím způsobem.

Tento koncept byl základem pro rozvoj různorodých uměleckých zpracování. Především šlo o tvorbu společné výstavy se zkušenější výtvarnicí, která mě naučila dívat se na věc z více úhlů pohledu a nebát se větších měřítek. Dále za důležitou považuji moji první zkušenost s performance a následný pokus o samostatný výstup touto formou. Ke konci mé přípravy diplomové práce jsem měla možnost seznámit se i se skutečným provozem ve sklárnách a vyzkoušet si pro mě novou techniku zpracování skla.

Myslím, že poznatky s tím spojené mě v mé práci celkově posunuly vpřed.

5.1 Výstava Bílý pokoj

Jednalo se o společnou výstavu mojí a Heleny Ťapajnové v centru sklářského umění Huti František v Sázavě. Důvodem spojení nás dvou byl oboustranný zájem o zahradní tematiku. V práci Heleny je důležitý symbol skleníku. Mé vyjádření je specifické používáním různých nevšedních materiálů jako je karamel, mýdlo a podobně. Přetvářím je do různých organických struktur, které evokují růst či zánik tvarů, tedy odráží princip pěstování plodin. Společně jsme vytvořily sérii objektů, instalací a performance, které si pohrávají s principem dění uvnitř skleníku, s růstem či s procesy, které se zde odehrávají. Bílý pokoj je tedy bodem nula, neutrálním místem. Čistý bílý skleník je zaplňován naší propojenou prací, zarůstán strukturami a objekty. Klíči v něm nové formy, které podléhají zubu času.

Obr. 29 *Bílý pokoj, zarůstání prostoru*

5.1.1 Práce s mýdlem

U této tvorby jsem začala experimentovat s mýdlem. Mýdlo jsem použila i dříve, ale pouze okrajově. Nyní se stalo jedním z hlavních materiálových médií. Tuto hmotu beru jako individuální materiál, který přizpůsobuji svým potřebám. S mýdlem pracoval ústřední objekt výstavy. Jednalo se o platformu skleníku, ve kterém rostou různé mýdlové struktury.

Postupem času jsem přišla na techniku, jak s mýdlem efektivně pracovat a změnit jeho vizuální dojem. Vytvořila jsem na první pohled neidentifikovatelný materiál (jelikož nepracuji přímo s hotovou kostkou mýdla, tak jak ho známe z běžné denní potřeby), ale rozpouštím jej a přetransformovávám v něco zcela úplně jiného. Nejvíce se mi osvědčila technika namáčení materiálů do mýdla a také lití. Především u silnostěnných tvarů je třeba počítat s tím, že bude hmota schnout, zmenšovat se, praskat a také žloutnout. Tyto aspekty jsem chtěla co nejvíce minimalizovat. Takto vznikaly struktury vzdáleně připomínající rostliny pěstované ve sklenících. Pro mě osobně takto současně vznikl i vzorník mýdlových struktur, který mohu využít v budoucnu.

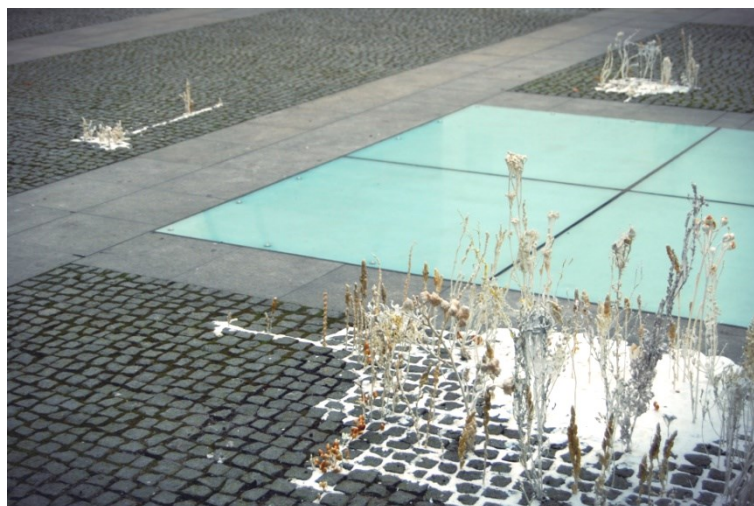
Obr. 30 *Výstava Bílý pokoj, 2016*

5.2 Performance Co se urodilo?

Na základě zkušenosti z předchozí performance s Helenou Ťapajnovou jsem se rozhodla vyzkoušet si tento druh uměleckého vyjádření samostatně. Během zimního semestru jsem získala možnost představit svou práci na Zlín Design Market, na nádvoří ve zlínském zámku. Tento prostor na mě působil jako přesný protiklad vesnické zahradní kultury. Chtěla jsem proto vnést kus této vesnické atmosféry do srdce městského zámku. U tohoto jsem opět rozvíjela práci s mýdlem a s tématem zahradničení si po svém. Chtěla jsem však nějak více myšlenkově spojit mýdlový svět s tím zemědělským.

Mýdlu jsem přidělila roli půdy, z níž se rodily mýdlové rostliny. Namáčela jsem do mýdla skutečné rostliny, které se vyskytovaly v okolí našeho domu, a poté jsem je zakomponovala do prostoru nádvoří. Zde jsem se snažila zvolit vhodnou instalaci těchto komponentů. Nejpřirozenější bylo využít mezer mezi dlažebními kostkami, kde většinou roste mech a různé plevele. Do plochy nádvoří byly rozmístěny různé rostlinné mýdlové segmenty. Tím jsem chtěla narušit pravidelný, stále se opakující čtvercový tvar. Na těchto „záhoncích“ jsem zahradničila pomocí speciálně upravených nástrojů určených pro mýdlové objekty. Nástroje byly zhotoveny pomocí obšití skutečných nástrojů ručníkovou froté látkou, abych se co nejvíc přiblížila koupelnové atmosféře. S tím souvisel i oblek- župan, ve kterém byla performance vykonávána. Zbavovala jsem prostor plevele, přesně tak, jako mýdlo smývá nečistotu. Významnou roli zde hrála také voda. Je nedílnou součástí při koupeli, ale v podobě deště vymezuje čas, kdy práce na poli musí být pozastavena. Zvuk sprchy ukončoval samotnou akci. Měl evokovat déšť, anebo právě začínající koupel.

Střetly se tak 2 světy, které k sobě v této práci našly cestu a propojily se. Rituál koupele a očisty člověka byl v souladu s očišťováním země od nežádoucích rostlin a parazitů.

Obr. 31 *Co se urodilo? Instalace, 2016*

Obr. 32 *Daří se? Performance, 2016*

5.3 Instalace Na půdě

Poslední příprava k diplomové práci byla uskutečněna v rámci ateliérové výstavy v Galerii Sýpka ve Valašském Meziříčí, kde jsem měla možnost vytvořit site specific instalaci v půdních prostorách této galerie. Dá se říci, že jsem u této práce lehce odbočila od tématu zemědělství a začala se zabývat vzpomínkami z dětství, které ve mně půdní prostor vyvolal.

Půda - temné místo plné starých, nepotřebných, zaprášených věcí. Prostor pomalu zarůstá a plní se. Tak, jak postupně lidé věci odkládají, vznikají vrstvy, které se vrší až ke stropu. Některé věci jsou jen tak pohozené, jiné pečlivě zabalené, aby nepodléhaly zubu času.

Osobně jsem měla jako dítě z půdy strach. Různě naskládané předměty mi často připomínaly obrysy strašidel či duchů. Navíc vše, co zde bylo přítomné, zahalovala silná vrstva prachu, která sjednocovala jednotlivé komponenty do celistvých tvarů. Instalace pracuje s efektem odrazu této vzpomínky.

Jednotlivé nalezené předměty jsou zakonzervovány a pokryty froté ručníkem, který má evokovat čistotu a uchovávat použité předměty. Práci s froté látkou jsem si vyzkoušela v předchozím výstupu a tímto jsem ji chtěla ještě více rozvinout. Navíc jsem zde využila vlastnosti záření tohoto materiálu pod UV světlem. Tím jsem chtěla docílit výraznějšího efektu.

Jak je výše zmíněno, u této instalace jsem změnila myšlenkovou rovinu, avšak i tak se zde objevuje práce se zemědělskými nástroji. Hlavní zkušenost zde však vidím především v tom, že jsem si vyzkoušela vytvořit instalaci přímo na míru prostoru. Musela jsem pracovat s funkcí, vlastnostmi, měřítkem i rozčleněním místa. Také velikost objektů zde hrála významnou roli. Snažila jsem se co nejvíc využít volné plochy. Tím pádem vznikly rozměrově zatím největší objekty, které jsem kdy vytvořila. Rozhodla jsem se tedy, že v diplomové práci se budu ubírat směrem většího měřítka.

Obr. 33 *Na půdě, 2017*

5.4 Tvorba v rámci odborné praxe v Preciosa Ornela

Firma Preciosa Ornela sídlící v Desné se zabývá výrobou korálek, perliček, skleněných mačkárenských tyčí pro tavení nebo práci nad kahanem. V rámci odborné praxe jsem byla umístěna do pracovního procesu zabývajícího se zpracováním perliček technikou fusingu. Tohle odvětví je zde zcela nové a je zatím ve fázi zkoušek a testování. Zjednodušeně řečeno jde o spékání korálek do užitkových či okrasných předmětů, jako jsou příklad mísy.

Jelikož jsem v tvorbě dostala volnou ruku, využila jsem této technologie pro rozvíjení mé diplomové práce. Rozhodla jsem se takto plošně vyjádřit některé zemědělské aktivity či symboly, které mě obklopují, jako například balíky slámy, kupky sena, pěstování chmele a vytváření záhonků. Chtěla jsem si tak vytvořit sérii symbolů, se kterými bych mohla v budoucnu pracovat.

Jediným omezením byl již daný čtvercový formát forem, které však byly v různých velikostech. Ten jsem využila pro tvorbu série balíků slámy, sena a zahrádek. Vytvořila jsem však i zkoušky bez formy, které zobrazovaly kupky sena a slámy. Avšak díky absenci formy byla tloušťka skla po utavení příliš tenká a je náchylnější k prasknutí.

Práce s perličkami byla velice zajímavá. Je totiž nepředvídatelná. Různé variace perliček po tavně jinak reagují a vytvářejí úplně odlišný, abstraktnější vizuální dojem než ten, který byl na začátku, v sytkém stavu. Z přesně vymezených tvarů tak vzniklo organické bujení barev a rozpíjení linií. Tento vizuální posun mě velice bavil. Sklo si našlo svou vlastní cestu a já jsem ho nemohla nijak zvlášť ovlivnit. Přesto jsem s výsledkem vcelku spokojená. Myslím, že tento vymezený čas jsem využila co nejvíce a jsem ráda, že jsem měla tu příležitost seznámit se s touto technikou.

Obr. 34 Příprava tavby korálek

Obr. 35 Balíky slámy

6 VYMEZENÍ PROJEKTU

Pro tvorbu závěrečné práce jsem chtěla využít poznatků a technik, které jsem se naučila v průběhu přípravy. Byla jsem přesvědčena o dalším rozvíjení práce s mýdlem a s tím spojené myšlenky zahradičit si po svém. Touto ideou jsem se zabývala opravdu dlouho. Avšak většinou se mé návrhy ubíraly směrem performance či videa, jelikož mi tento způsob přišel nejvýstižnější. V zemědělství jde především o proměnu, pohyb půdy, práci člověka na ní. Tyto děje mi však nešly příliš staticky zhmotnit. Vždy jsem počítala i s elementem lidské práce, který bude nějak na výslednou instalaci působit, pohybovat s předměty a tento děj mi přišel vždy zajímavější, než nehybné objekty. Nabízelo se i využití techniky, která by práci uvedla do pohybu. Tento způsob tvorby mi však není příliš blízký, raději se přikláním k přirozené nemechanizované cestě.

Další úskalí spočívalo v myšlenkovém propojení mýdlového materiálu, hygieny a zemědělství tak, abych neopakovala své předešlé práce a výsledek dával smysl. Z této situace jsem ale postupem času přestávala nacházet východiska. Rozhodla jsem se proto jít jiným směrem a pracovat s náhodou, která se v průběhu vývoje projektu stala.

6.1 Koncept

Bližší inspirace pro mou práci vzešla z náhlé události, která se v mé rodině odehrála. Na začátku jara si můj otec nešťastnou náhodou zlomil ruku po pádu z žebříku, když ořezával stromy. Nikdy v životě se mu žádný takovýto úraz nestal.

Obr. 36 *Otcova zlomenina*

Jaro, to je pro zemědělce a zahrádkáře období prakticky největší činnosti. Je potřeba ostříhat stromy, nachystat půdu na sadbu brambor, připravit skleník na sezónu a do toho všeho se ještě starat o zvířata. Tyto práce u nás dělal otec. Ačkoli jsem se mu snažila vždy nějak pomoci, tu tvrdou část vykonával on. Nyní však nastala nová situace a bylo na čase, abych jeho úlohu převzala já.

Koncept je tedy založen na mých osobních zkušenostech se seznamováním se s novými činnostmi. Na otcově předávání informací své dceři. Na mém překonávání překážek, za účelem obhospodaření naší půdy. A na mé osobní proměně, kdy se z „křehké“ umělkyně stal zkušený zemědělec, schopný se alespoň trochu postarat o rodinné hospodářství.

Tento moment otcova úrazu a s tím spojených následků ve mně vyvolal dost silné pocity.

Ležela na mně zodpovědnost zajistit chod naší zahrady a zároveň jsem chtěla otci dokázat, že zvládnou zastat jeho práci. Tato skutečnost mě přiměla věnovat se jí i v mé diplomové práci.

Během jarních měsíců jsem si tedy prošla řadou nových zkušeností, které jsem zaznamenávala pomocí fotografií, videa, zvukových záznamů a zápisků. V nich jsem se soustředila na popis činnosti, její důvod a na další náhody, které se mi během vykonávání práce staly a které jsem třeba neočekávala. Z těchto mých dojmů pak vychází tvarosloví výsledných objektů. Vybrala jsem si tři činnosti, které mě během této doby zaujaly nejvíce a začala je zpracovávat. Chtěla jsem do nich vložit nějaký můj osobní příběh a zkušenost, kterou jsem si prošla, avšak tak, aby byla uchopitelná i z obecného hlediska. Bližší popis a koncept těchto činností uvedu v části realizace.

Obr. 37 Zastávání otcovy práce - vyčesávání trávy

Obr. 38 Zastávání otcovy práce - sekání kletí

Obr. 39 Zastávání otcovy práce - příprava záhonu

Obr. 40 Zastávání otcovy práce - sadba brambor

6.2 Materiál

Co se týká materiálů, nejprve bylo mou vizí vytvořit všechny části práce ze skla. Chtěla jsem tak podtrhnout jakousi nejistotu a první zkušenosti s novými podněty, které pro mě byly v daný moment křehké. Postupem času mého zahradničení v terénu jsem se i více vnitřně přiblížila k půdě i k dalším přírodním materiálům jako takovým, a proto jsem začala uvažovat nad jejich přímým využitím. Kladla jsem si otázku - „Proč transformovat přírodu do skla? Vždyť její podstata je působivá sama o sobě.“ Struktura, barva i vůně sena, slámy i půdy je přesvědčivá, i když pro někoho obyčejná a nezajímavá. Pro mě byla v podstatě také, dokud jsem s nimi nezačala fyzicky opravdu intenzivně pracovat. Došla jsem k závěru, že jak jinak vyjádřit nejlépe téma zemědělství, než pomocí skutečných materiálů, které posunu na jinou úroveň.

Cítila jsem však, že sklo nechci úplně zavrhnout. Do skla jsem tedy chtěla transformovat zemědělské nástroje, se kterými jsem činnost vykonávala. Nástroje jsou prodloužením mé ruky, mých dovedností a jsou jasnými symboly zemědělství, jsou pevné a odolné. Oproti tomu sklo má úplně jinou zpětnou vazbu. Jeho křehkost odráží mou ženskost a nejistotu při seznamování se s novými podněty. Tvoří zde ženský element, který se pere s mužskou prací. Na první pohled se může zdát nestálý a vratký, avšak je překvapivě schopný udržet danou situaci. Tak jako já jsem byla schopná poprat se s drsnou strukturou pole.

Křehké nástroje jsem proto chtěla dát do pozice, kdy drží objemnou přírodní hmotu, nebo odlehčují celek.

Obr. 41 *Seno, sláma, hlína*

6.3 Prostor 64. budovy

Pro instalaci diplomových prací byl v letošním roce zvolen interiér 64. budovy areálu SVITu. Toto místo dokonale odráží styl typické baťovské architektury. Areál byl zbudován pro účel Baťových závodů a pro funkci obuvnického podniku Svit. Architektem byl *František Lydie Gahura*. Interiér budovy se vyznačuje otevřeným, vzdušným prostorem s řadami sloupů, jejichž rozmístění bylo dáno základním modelem 6,15 x 6,15 m, který se opakuje v celém areálu. V budově 64. Jsou nyní umístěny kanceláře, obchody a sklady. Páté podlaží této budovy je momentálně v rekonstrukci. Je zcela vyklizeno a nabízí pohled na surový obnažený prostor, kterému dominují pouze okna, sloupy a stopy zašlých časů. Čistota a specifičnost tohoto místa byl jedním z důvodů, proč byl vybrán.

Tento městský průmyslový prostor ve mně evokuje kontrast k vesnickému zemědělství. Proto bych do něj chtěla kus této kultury vnést, nabourat pomocí zemědělství toto přísné industriální místo. Chtěla jsem využít příležitosti, které interiér nabízí. Vzdušnost, všudypřítomná okna i sloupy, to byly prvky, kterých jsem se pro propojení s mou vizí držela.

Obr. 43 *Panorama prostoru*

Obr. 42 *Prostor*

7 VÝVOJ OBJEKTŮ A REALIZACE

Stanovila jsem si tři dané situace, které chci zpracovávat, materiál, kterým chci dílo vyjádřit a umístění, které je pro tuto instalaci klíčové. S těmito informacemi jsem dále pracovala a skicovala si výsledné objekty. Navrhla jsem několik verzí, z nichž jsem následně selektovala ty, které pracují co nejlépe s daným prostorem.

Dále jsem pak uvažovala nad zakomponováním zvukového záznamu, který pro mě nejvhodněji zachycuje atmosféru oněch situací. Zvuk by divákovi více umocnil mou přítomnost v objektech. Zároveň jsem však nechtěla, aby se jednotlivé ruchy navzájem překrývaly, a proto jsem zvolila použít zvuk pouze v jedné z prací, a to takové, která mi přišla nejdynamičtější.

Jednotlivé instalace jsem poté nazvala podle toho, čím je daná činnost specifická. Záměrně jsem zde použila ich formu, jelikož jsem chtěla docílit pocitu, že instalace vychází z mé vlastní zkušenosti.

Realizace jednotlivých objektů je díky způsobu site specific instalací závislá na činnosti přímo v prostoru. Výsledný výraz a kompozici instalace se zde tedy budu snažit vyjádřit alespoň pomocí modelů, fotodokumentací přípravy a skic.

7.1 Orám

Objekt Orám, vychází z mé první zkušenosti práce na poli, kdy jsem pracovala s půdou. Kypřila ji, orala a navážela do skleníku.

V tomto objektu se tedy střetává moment nabrání, obracení zeminy a její následné přemísťování do architektury.

7.1.1 Definice činnosti

Ke kypření a orbě jsem musela použít tzv. teru, což je pojízdný stroj se dvěma koly, určený do terénu, dají se na ni nasadit různé nástavce jako kypřiče či pluh. Celý proces je vlastně postaven na neustálém obracením půdy. Kypření půdy se provádí z důvodu toho, že půdu po zimě rozmělní, provzdušní a připraví na výsev či výsadbu. Po provedení rozmělnění se pomocí pluhu do půdy vyhrnou brázdy, do kterých se následně sadí brambory. Nutno podotknout, že tato práce byla ze všech, které jsem vyzkoušela asi fyzicky nejnáročnější, ale i nejzábavnější.

Po důkladné přípravě stroje a obeznámení mě s jeho obsluhou a účelem, jsem se hrdě pustila do boje s hliněnými hroudami.

Obr. 44 Příprava stroje

Doufala jsem, že manipulace nebude těžká a že stroj pojede sám, třeba jako sekačka. Překvapením však bylo, když se tera začala pomalu zavrtávat do země místo toho, aby jela vpřed. Motor se začal přehřívat a já také. Chvilí mi trvalo, než jsem přišla na princip, kterým se stroj ovládá. Z vyhloubené jámy jsem pomocí nadzvednutí řídítek nakonec vyjela. Nejtěžší část této práce spočívá v prvním kontaktu reliéfu a rozmělnovače, kdy je stroj těžko ovladatelný a dělá si, co chce. Jakmile je však půda již trochu narušená, je vše mnohem jednodušší. Takto jsem s velkým počtem přestávek upravila celé políčko. Nutno zmínit, že můj výkon byl svátkem pro celou rodinu, která se stačila během mého konání sejít a dělat mi nadšené publikum.

Obr. 45 Kypřím

Druhá fáze, která se konala až o něco později, spočívala v orbě a následné výsadbě brambor. Nyní přišel asi vrchol vypětí mých fyzických sil. Na teru jsme společně s otcem nasadili pluh a vyjeli ze stodoly vstříc dalším novým zkušenostem. Obsluha stroje byla nyní trochu náročnější, jelikož zde přibyla volba rychlostí, zpáteční chod a to nemluvím o silné fyzické síle, kterou bylo potřeba vynaložit pro vyhrnutí řádků. Nechtěla jsem se však vzdát a řádky jsem přece jen vyhrnula, i když o nějaké přesnosti a rovnosti se asi hovořit nedá. Následující výsadba brambor byla oproti tomuto odpočinkovou záležitostí.

Obr. 46 *Orám*

Třetí část spočívala v navázce zkyplené půdy do skleníku, aby měla následně vysazená přísada čerstvé živiny. Pomocí lopaty a koleček jsem převážela zeminu do drobné zahradní architektury skleníku.

Obr. 48 *Výsledek I.*Obr. 47 *Výsledek II.*

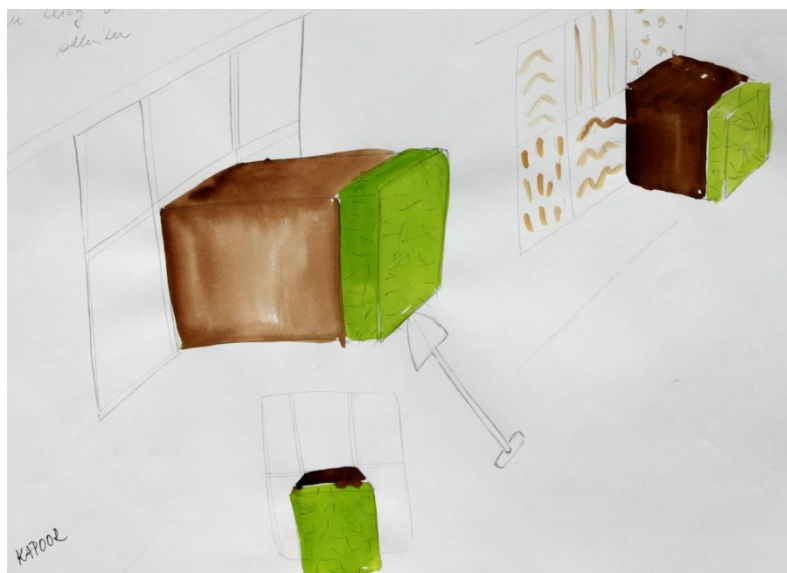
7.1.2 Návrhová část

První skice spočívaly v práci s prostorem pole a interiérem budovy 64. Chtěla jsem zde zachytit růst rostlin, který se odehrává pod půdou a umožnit divákovi vstoupit do tohoto světa.

Obr. 49 První skici

Později se mou inspirací stalo neustálé obracení hmoty a ovlivňování jejího tvaru pomocí nástrojů či prostoru a taky samotný moment, kdy jsem vnášela hlínu do architektury skleníku. Z tohoto vzešel prvek vnášení ryze přírodního materiálu do interiéru. Jakoby ho protlačet skrz architekturu skleníku. To mi lehce připomnělo tvorbu *Anishe Kapoora*, který využívá prostor galerie pro protlačení hmoty. Pro tento moment mě napadlo využít zdejších oken, které ve mně evokují skleník a dominují celému prostoru. Chtěla jsem zachytit okamžik, kdy je masa půdy vtlačena do tohoto prostoru, narušuje jeho průmyslovou auru, vnáší sem kus přírody.

Obr. 50 Skica objektu Orám

Tvar přítomné hmoty tedy udává samo okno. Hmoty vstupuje do interiéru. To, že je masa úrodná naznačují rostliny, vyrůstající z původně vrchní části bloku. Zároveň bylo mým cílem blok co nejvíce vizuálně odlehčit tak, aby byl schopný jakoby levitovat v prostoru a klamat diváka.

Při skicování přímo do obrazu místa jsem došla k dalšímu vývoji. Skicovala jsem si různé zakomponování tvaru do okna a přišla jsem na variantu, kdy by byl blok zkosený směrem k zemi, avšak se jí přímo nedotýká. Moment protlačení je tedy pozastaven těsně před tím, než se masa dotkne země. Tato varianta na mě působí dynamičtěji.

Obr. 51 Skicování do prostoru- šikmý blok

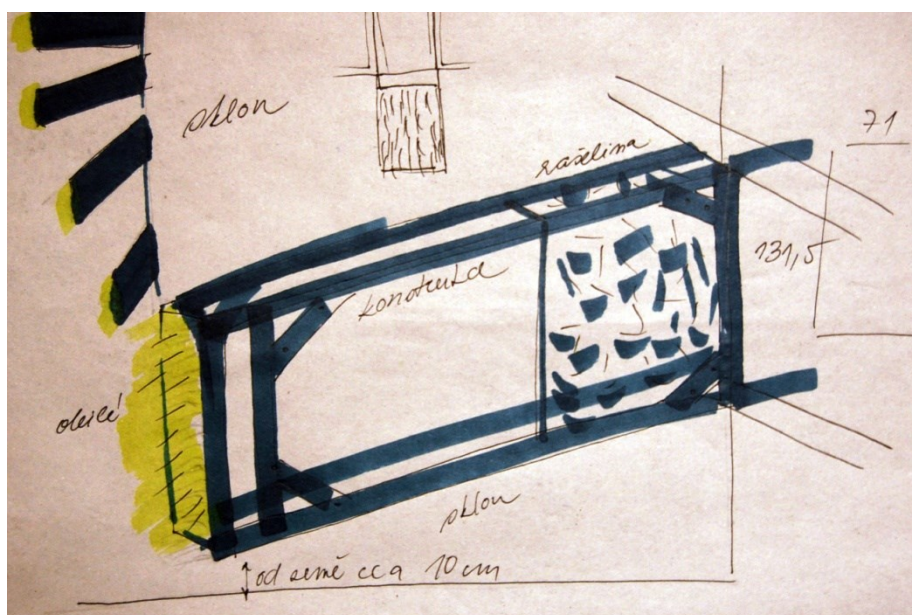

Obr. 52 Možnosti zkosení bloku

Do tohoto objektu jsem chtěla i zakomponovat právě zvukovou stopu, která umocní dojem z mé minulé zkušenosti. Zvuk spojí instalaci mé osoby s dějem, který se reálně odehrál. Jakoby půda v sobě nesla kus své minulosti.

7.1.3 Realizace

Prvním krokem realizace bylo důkladné seznámení se s prostorem, které spočívalo v přibližném rozmístění budoucích objektů a měření délek oken. Na základě tohoto jsem vymýšlela způsob uchycení bloku. S tím souviselo také přibližné určení sí délký tvaru, který bude vcházet do prostoru. Ačkoli bylo mou vizí blok co nejvíce prodloužit, z hlediska funkčnosti jsem se musela trochu uskromnit a přistoupila jsem k volbě kompromisu, kdy délka respektuje možnost zatížení okna.

Obr. 53 Skica konstrukce

Jak jsem se již zmínila, pro funkci tohoto objektu bylo nutné hmotu co nejvíce odlehčit. V tomto směru mě inspiroval umělec *Ruben Ochoa*, který pracuje s mystifikací váhy svých instalací. Nejprve jsem pracovala s úvahou, že použiju překližkové jádro, které obalím rašelinou a hlavně vyvážím jeho proporce tak, aby nehrozilo poškození okna. Pro ještě větší odlehčení jsem se však rozhodla použít pouze pevný rám, který bude obalen lehkým a pokud možno pevným materiálem a následně obalem rašelinou tak, aby výsledek evokoval plnou hmotu.

Co se týče rašeliny. Zvolila jsem si ji, jelikož na rozdíl od klasické hlíny není tolik sypká a drží lépe tvar. Dále jsem hledala transparentní pojídlo, které vrstvu rašeliny zafixuje a přichytí k podkladu, ale zároveň zanechá jeho strukturu. Pro tento účel se mi asi nejvíc osvědčilo vodní sklo.

Obr. 54 Zkouška obalování desky rašelinou

Dalším prvkem byla práce se skutečnými rostlinami. Moje první myšlenka práce se zelení byla nahradit ji chemlonovou látkou, poté sklem a nakonec reálnými rostlinami, jejichž kořínky budou viditelně prorůstat skrz hlínu. Zasela jsem si proto pár druhů semínek, abych zjistila, které z nich vzejdou nejrychleji, budou mít nejviditelnější kořínky a jejich porost bude hustý. Nakonec jsem pro tento účel zvolila obilí, ale i řeřicha neměla špatné výsledky.

Důležitým momentem pak bude čas, kdy rostliny vysadím. Pro to bude potřeba objekt ve vhodném čase již přepravit do prostoru a chodit rostliny pravidelně rosit.

Momentálně realizuji konstrukci obvodového rámu a ohlížím se po vhodném materiálu k obalení konstrukce.

Obr. 55 Zkouška růstu obilí

Obr. 56 Prorůstání kořínků

7.1.4 Instalace

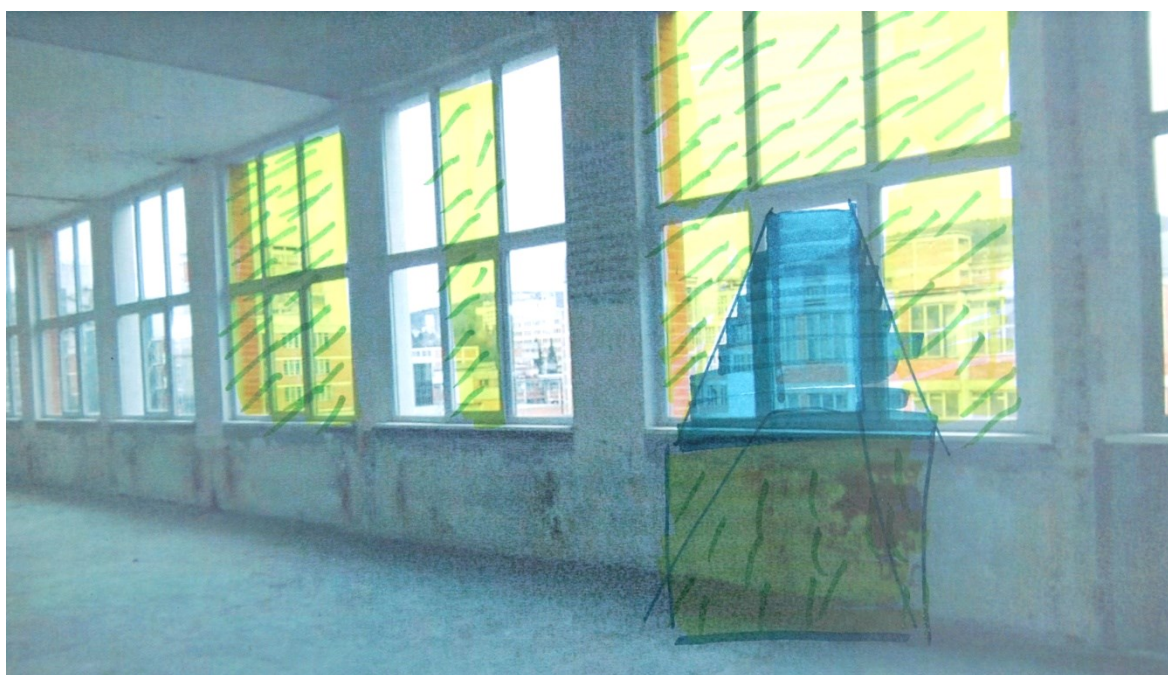
Pro tuto část psané části diplomové práce jsem si zhotovila model a sérii návrhů popisující a přibližující způsob budoucí instalace přímo na místě. Výsledný objekt plánuji zhotovit tak, aby vrchní zarůstající část byla odnímatelná a pravidelná zálivka by nezpůsobovala odlupování rašeliny s konstrukce, tak jak se to viditelné na modelu.

Obr. 57 Prototyp objektu před skosením

Obr. 58 Možnosti instalace objektu Orám I.

Obr. 59 Možnosti instalace objektu orám II.

7.2 Stelu

Druhý objekt Stelu pracuje s mou reflexí momentu, který se stal, když jsem chystala podestýlku pro zvířata. Sláma pro zvířata se nachází v pro mě nedosažitelných výškách patra naší stodoly. Vede k ní pouze vratký starý žebřík. Instalace má odrážet můj strach z výšek a jeho překonání za účelem zastat otcovu práci.

7.2.1 Definice činnosti

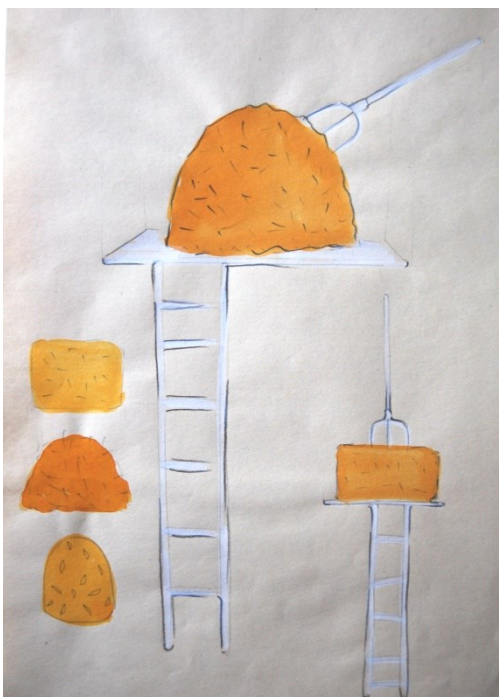
Mému zastávání zemědělské práce u nás doma patří i starost o zvířata. Slepice potřebují slámu do košů, kde snáší a prase potřebuje novou podestýlku. Po vyklizení staré podestýlky jsem musela překonat moji osobní překážku. Balík čerstvé slámy se nachází v provizorních patrech naší stodoly. Do výšky asi pěti metrů vede pouze starý nestabilní žebřík. Již od malička mám strach z výšek, a proto jsem se nikdy neodhodlala do tohoto místa vylézt. Tentokrát jsem ale musela. Tentokrát zde nešlo o vypětí fyzických sil, jako tomu bylo u předchozí zkušenosti, ale o zkoušku psychiky. Opravdu s velkou rozvahou jsem zdolávala s košem v ruce schod za schodem. Otec mi žebřík sice přidržoval, avšak ani to mě moc neuklidňovalo. Nejhorší okamžik přišel ve chvíli, kdy jsem byla již skoro nahoře a měla jsem sejít z žebříku do patra. Po krátkém vzpomínání se z lehkého točení hlavy jsem nabrala slámu do košíku a opět jsem se musela vydat na cestu po žebří, který byl v mých očích pouhou iluzí. Dolů už to šlo snadněji, jelikož jsem věděla, že mému utrpení bude brzy konec. Po vstoupení na pevnou zem jsem na sebe byla opravdu hrdá, že jsem překonala samu sebe, i když zatím jen takovým malým gestem.

Obr. 60 Sláma vysoko nad zemí

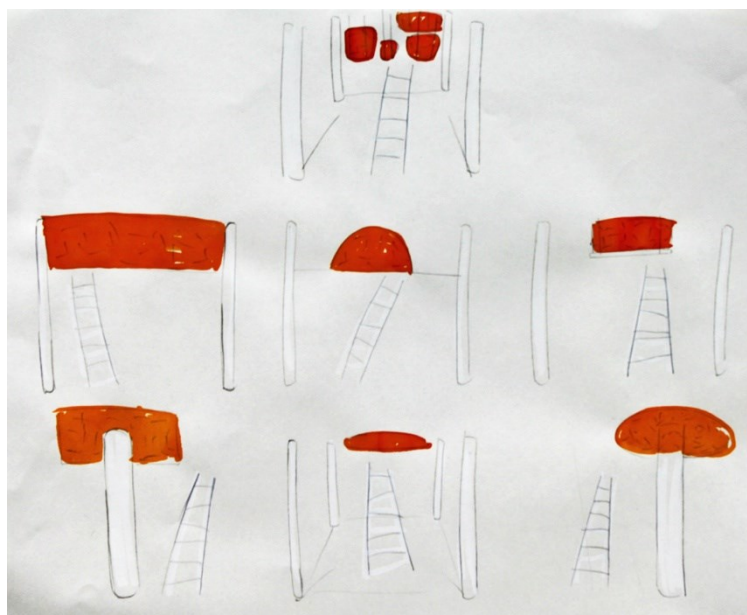
7.2.2 Návrhová část

Tento moment ve mně vyvolal velmi silné emoce, a proto jsem se ho rozhodla zpracovávat. Chtěla jsem tedy navrhnout instalaci, ve které bude sláma umístěna v nějakém nedosažitelných místě vysoko nad zemí. Nejprve jsem chtěla použít tvrzeného tabulového skla, pomocí něhož bych vytvořila provizorní patro, které by drželo váhu reálného balíku slámy.

Obr. 61 První skici

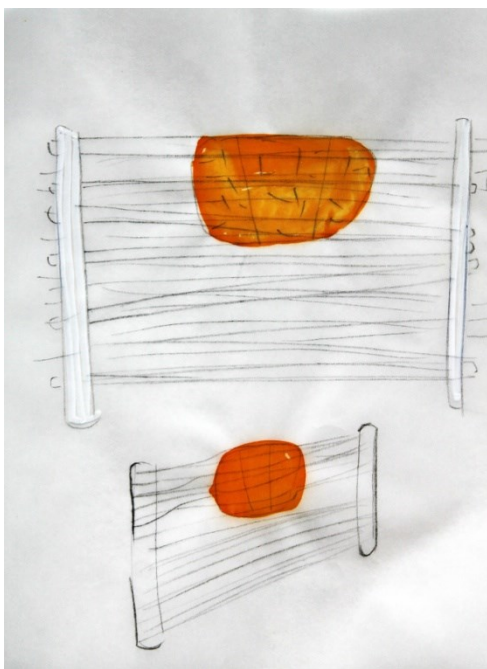
Dalším způsobem bylo rozvíjet možnost instalace balíků a to různým zavěšením do prostoru. Nejlogičtější a nejpřímochařejší variantou bylo využít sloupů, které prostor nabízí.

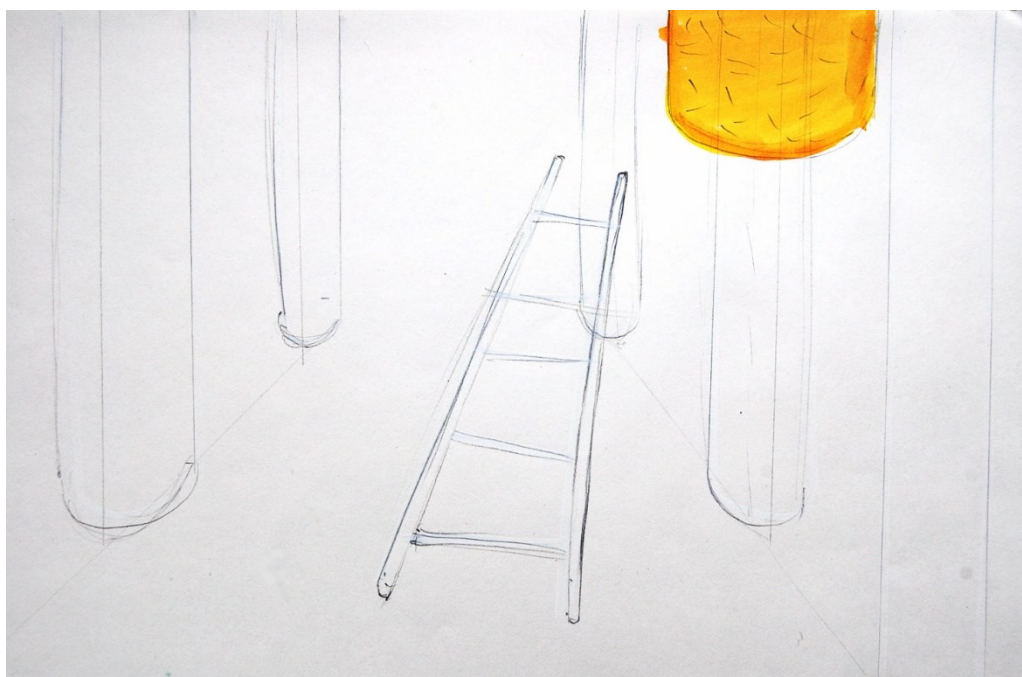
Obr. 62 Možnosti instalace

Instalace by tedy spočívala v navlečení válcového balíku slámy přímo na sloup a posunutí hmoty ke stropu.

K balíku bych chtěla umístit žebřík ze skla. Sklo zde znázorňuje právě onu křehkost, mou nejistotu a nedosažitelnost výšky. I zde bych chtěla instalaci ozvláštnit tím, že se žebřík nebude o balík přímo opírat, ale bude stát sám o sobě ve vzduchu. Tím bych chtěla opět podtrhnout onu nejistotu a kompozici tím trochu nabourat.

Obr. 63 *Abstraktní řešení žebříku*

Obr. 64 *Konečný návrh*

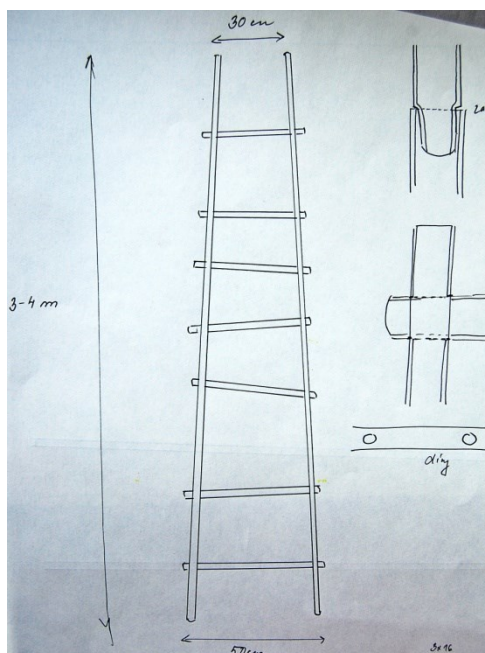
7.2.3 Realizace

Jsem si vědoma, že tento zásah nebude úplně jednoduchý. Při navlékání balíku na sloup bude třeba počítat s určitým rozpadem tvaru a pro zdvižení do výšky bude potřeba velké síly. Počítám, že na místě zbavím balík slámy středu, který prozatím vyztužím například polystyrenem. Poté zbylou hmotu rozřežu a balík pozvolna navleču na sloup. Síť držící balík pohromadě opět zašiju. Nejraději bych zde použila skutečný reálný balík, ale v případě, že by se příliš rozpadal, bych musela pracovat s dutým jádrem, které bych následně obalila slámou zvenčí.

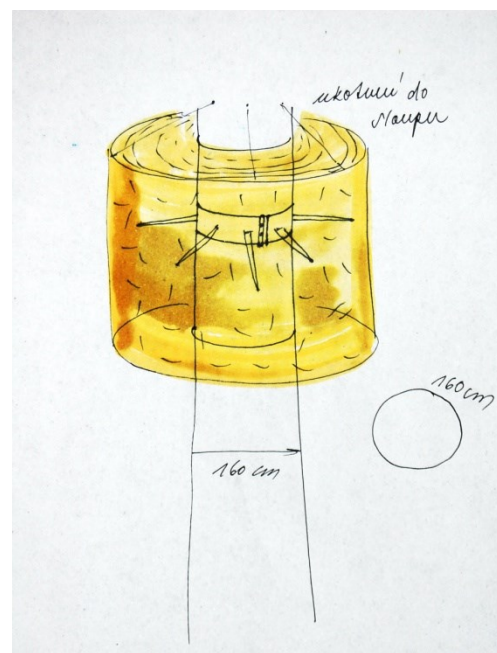

Obr. 65 *Balíky slámy*

Skleněný žebřík bude realizován tvarováním nad kahanem z trubice. Volné umístění žebříku pak budu řešit nejspíš s pomocí železných tyčí, na které žebřík nasadím a v případě největší nouze průhledným lankem.

Obr. 67 *Návrh žebříku*

Obr. 66 *Způsob ukotvení balíku*

7.2.3.1 Technologie tvarování skla nad kahanem

Tato technika patří k jedněm s nejstarším způsobu zpracování skla. Pomocí ní se nad kahanem vytváří především skleněné figurky, korálky, ale dají se tak tvořit i výrobky z dutých trubic, jako je například různé laboratorní sklo. Tato technologie se nejvíce projevila v italském sklářství, kde se pomocí ní vyráběly právě korálky. U nás ji rozvíjel *Jaroslav Brychta*.

Způsob práce spočívá v nahřívání skleněných tyčinek či trubic nad plynovým kahanem a jejich následné tvarování nebo spojování. Pomocí laboratorní techniky se dají vytvářet zkumavky, kapátka, baňky a podobně.

7.2.4 Instalace

I tato instalace nebude po technické stránce úplně nejjednodušší, ale věřím, že se mi povede vyjádřit alespoň trochu to, co chci. Výsledek opět nastiňuji pomocí modelů a skic.

Obr. 68 Model

Obr. 69 *Návrh instalace objektu Stelu*

7.3 Suším

Objekt Suším, se opírá o mou práci se senem. Za pomoci vidlí jsem na půdě přemisťovala velké množství sena z místa na místo, abych uvolnila prostor pro uskladnění dalších surovin. U této instalace jsem chtěla pracovat právě se symbolem kupky sena. Evokuje ve mně dětské hry a pocit lehké bezstarostnosti.

7.3.1 Definice činnosti.

Tato činnost spočívala v úklidu půdy. V podkroví našeho hospodářství se nachází rozměrná plocha pokrytá senem. Jako děti jsme si tu často hrávaly. Nyní však bylo potřeba toto místo změnit. Seno odklidit na jednu hromadu tak, aby uvolnilo místo pro uskladnění starých vyřazených věcí. Otec mi vymezil místo, kam mám seno kupit. Pomocí vidlí jsem pak přehazovala materiál z místa na místo a kupila jej do velké hromady.

Pomalu jsem přetvářela prostor, který jsem znala z dětství. Nyní ve mně převládl pocit melancholie. Vidle propichovaly a měnily to, co jsem měla ráda.

Obr. 70 *Původní prostor půdy*

Obr. 71 *Přetváření půdy I.*

Obr. 72 *Přetváření půdy II.*

Obr. 73 *Přetváření půdy III.*

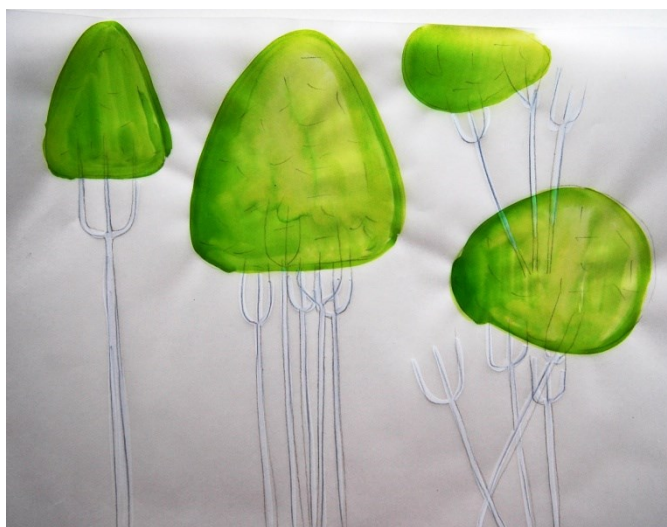
7.3.2 Návrhová část

Objekt odráží přenášení materiálu, hraje si s jeho vahou. Chtěla jsem zde vyjádřit moment průniku, který symbolizuje onu činnost. Zároveň jsem si takto chtěla uvolňovat svoje pocity z proměny místa. I když zcela nezmizelo, přece jen se přeměnilo v něco jiného.

Chtěla jsem vytvořit objekt, který bude pracovat se stabilitou. Křehké skleněné vidle, které zde opět zastupují mou osobu, nesou objem sena a mou vzpomínku.

Obr. 74 *Skica objektu Suším*

Obr. 75 *Způsoby instalace vidlí*

Blíže jsem se zabývala rozmístěním vidlí. Zda použiju pouze jeden nástroj, který ponese velký objem, nebo pro zvětšení pocitu dramatičnosti jich použiju více. V průběhu vykonávání přenášení sena jsem si vyzkoušela několik druhů vidlí a zjišťovala, se kterými mi půjde práce lépe od ruky. Z důvodu této zkušenosti jsem se rozhodla použít také v objektu vícero typů tohoto zemědělského nástroje.

Obr. 76 Typy vidlí

U této práce jsem chtěla pracovat s volným prostorem, a tak není instalace přímo ovlivněná nějakým prvkem v architektuře. Tato volnost se vztahuje k volnému rozložení sena u nás na půdě.

7.3.3 Realizace

První částí realizace je zhotovení skleněných vidlí. Zde jsem zvolila realizaci pomocí hutního tvarování skla z volné ruky. Násada vidlí je vyrobená postupně pomocí náběrů skláře a jejich následného vytahování a tvarování nad kahanem.

Obr. 77 Hutní tvarování vidlí

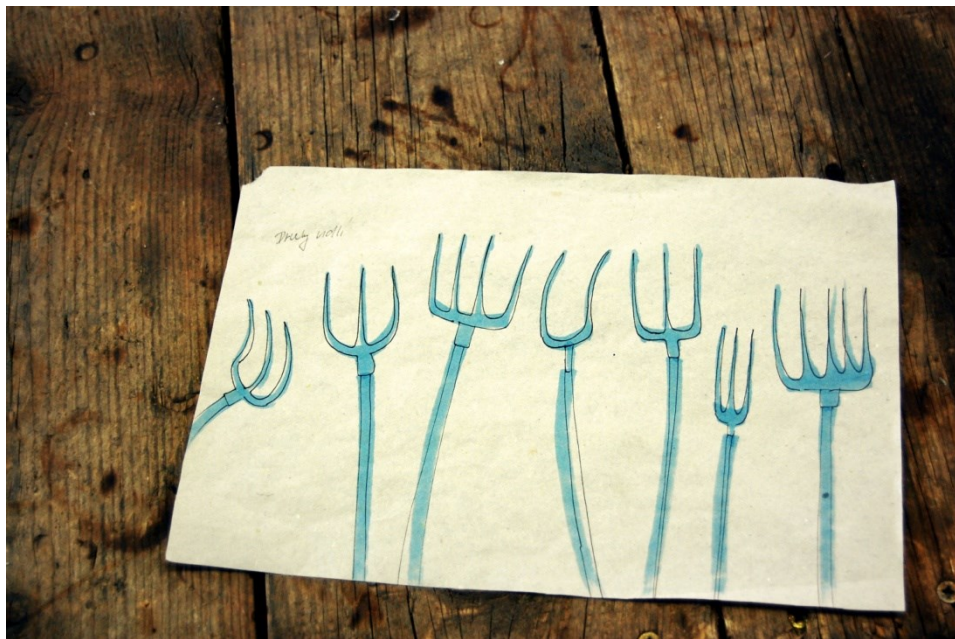
Obr. 78 *Násada vidlí ze skla*

Toporo nástroje je pak možné zhotovit ve dvou verzích. Můžu opět použít trubice, které však k hutní násadě budou působit příliš technicky. Druhá možnost je vyzkoušet natažení skleněné tyče na huti. Tato možnost je však podmíněna technickému vybavení sklárny.

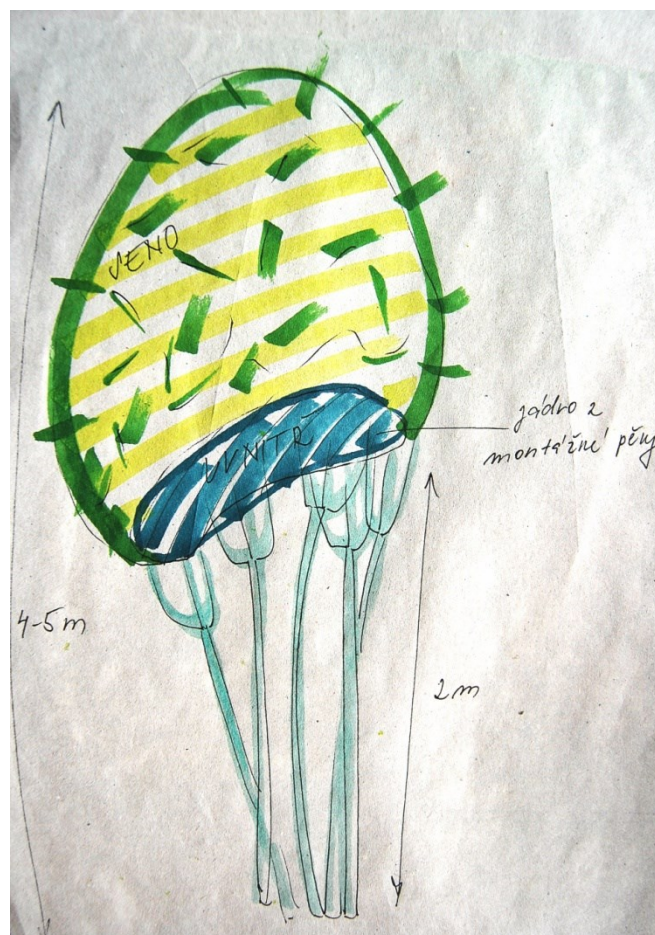

Obr. 79 *Výroba topora na huti*

Počítám také s určitou skrytou konstrukcí uvnitř kupky sena, která bude držet nástroje pohromadě. Nejspíš pro toto jádro použiju montážní pěnu, do které vidle zapíchám a poté překryji kupou sena. Kupku bych chtěla vytvořit co největší a nejvyšší, čímž chci dosáhnout výraznějšího efektu.

Obr. 80 Skice vidlí

Obr. 81 Způsob zpevnění objektu

7.3.4 Instalace

Instalaci tohoto objektu si představuji ve volném prostoru, tak, aby korespondovala s ostatními objekty.

Obr. 83 *Model objektu Suším*

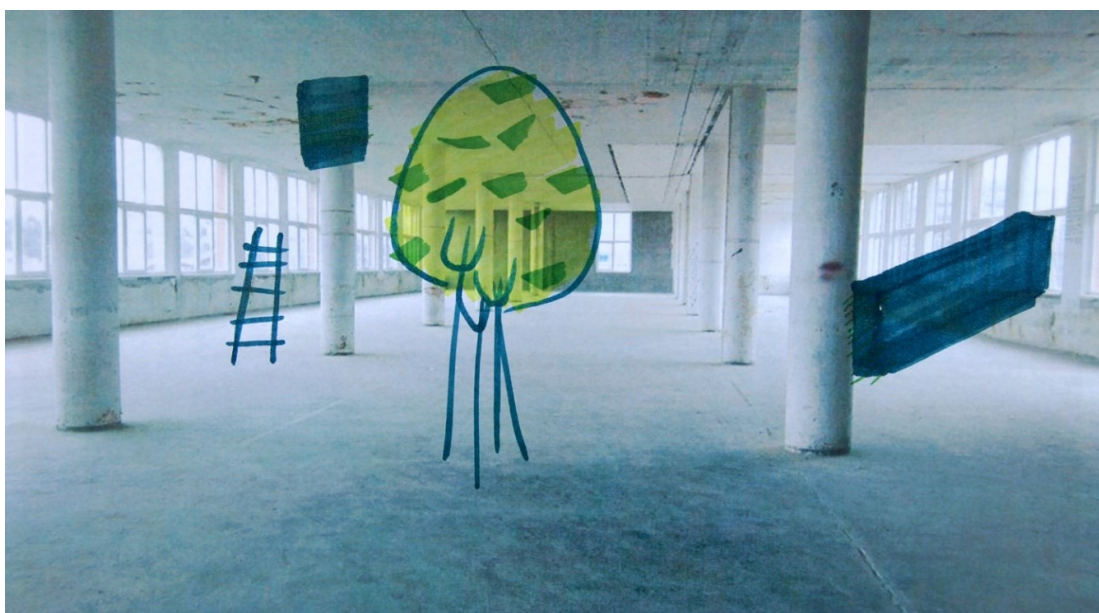
Obr. 82 *Detail modelu*

Obr. 84 *Návrhy instalací*

7.4 Rozmístění v prostoru

Instalaci si představuji v pravé části prostoru tak, aby jednotlivé objekty mohly navzájem komunikovat mezi s sebou. Zároveň je však nechci centrálně soustředit do jednoho bodu. Prostor má velkou rozlohu a toho bych chtěla právě co nejvíc využít. Chci, aby mohly jednotlivé práce volně dýchat s ohledem na díla ostatních autorů. Zároveň budou pracovat se zdejší proporcí sloupů, oken.

Všechny objekty jsou zároveň propojeny určitým balancováním. Hledají rovnováhu nejen co se týče měřítka a umístění ale i materiálu. Křehké sklo je v opozici s těžkou objemnou masou hmoty budou komunikovat s okolím.

Obr. 85 *Instalace všech objektů*

ZÁVĚR

Slovo Proměna se mi již bude pojít se spoustou nových podnětů. Díky této práci jsem se proměnila také já sama. Dokázala jsem sama sobě, že dokážu překonávat překážky, a to jak ve světě výtvarném, tak i v tom zemědělském. Získala jsem nové zkušenosti. Vyzkoušela jsem si na vlastní kůži, jaké to je zastat otcovu práci. Více jsem se semkla s přírodou a zemědělskou prací i s rodinou, které jsem alespoň trochu dokázala, že i já jsem schopná se postarat o náš domov. Zároveň jsem se však upevnila v tom, že umělecká cesta, kterou jsem se vydala, má smysl.

Jsem vcelku spokojená, jak se mi do určité míry podařilo spojit tyto dva odlišné světy zemědělství, umění, proměnit mé zkušenosti do hmotných objektů, a také je zakomponovat do specifického prostoru. Snažila jsem se mým světem nabourat přísnou architekturu tohoto místa. Nyní do něj vstupují různými způsoby přírodní materiály, barvy a vůně. Co se týče právě těchto materiálů, jsem ráda, že jsem použila právě je a ne žádných náhražek.

Bavil mě také vliv prostoru na výsledné realizaci. Chtěla jsem, aby objekty byly šité na míru právě tomuto místu.

Dále bylo pro mě velkou zkušeností pracovat na větších instalacích. I když realizace byla tím pádem o dost náročnější a musela jsem přistoupit na spoustu kompromisů. Bylo potřeba mnohem více materiálu, času, síly a přesvědčení. Mohu však říci, že v budoucnu se již nebudu tolik obávat pustit se do větších projektů. Pokud to bude možné, chci tento způsob uvažování rozvíjet.

Tyto tři objekty, jsou odrazem mých dojmů z průběhu zastávání otcovy práce. I když v nich divák nejspíš mou přímou zkušenost nevidí, věřím, že mu alespoň evokují zemědělské prostředí a principy, které se zde odehrávají. I to byl můj záměr, aby okolí vnímalo tyto objekty svým vlastním způsobem. Chtěla jsem přenést kus venkova do srdce průmyslového města.

Pro mě však tyto instalace symbolizují můj osobní koncept. Staly se určitým ventilem, kterým jsem řešila svůj vnitřní tlak způsobený atmosférou v rodině. I já jsem se tímto způsobem zapojila do zemědělského dění, které je v naší rodině tradiční.

Myslím, že téma zemědělství jsem zdaleka nevyčerpala a ještě mi nabízí spoustu inspirace pro můj další kreativní vývoj.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] CHALUMEAU, Jean-Luc. *Přehled teorií umění*. Vyd.1. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-663-2.
- [2] KIRSCH, Roland. *Historie sklářské výroby v českých zemích*. Vyd.1. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1103-X.
- [3] CABEJŠEK, Milan. *Zušlechťování skla*. Praha: L+P, c2004. ISBN 80-239-4265-4.
- [4] MILLER, Judith, Frankie LIEBE, Mark HILL a Graham RAE. *Sklo 20. Století*. 1.vyd. Bratislava: Noxi, 2005. Průvodce pro sběratele. ISBN 80-89179-21-5.
- [5] DEMPSEY, Amy. *Umělecké styly, školy a hnutí: encyklopedický průvodce moderním uměním*. 2. vyd. Praha: Slovart, 2005. ISBN 80-7209-731-8.
- [6] MANGUEL, Alberto. *Čtení obrazů: o čem přemýšlíme, když se díváme na umění?*. Brno: Host, 2008. ISBN 978-80-7294-274-9.
- [7] RUHRBERG, Karl, WALTHER, Ingo F., (ed.). *Umění 20. století*. Praha: Slovart, c2004. ISBN 80-7209-521-8.
- [8] CLAIR, Jean. *Úvahy o stavu výtvarného umění: kritika modernity ; Odpovědnost umělce : avantgardy mezi strachem a rozumem*. 1.vyd. Brno: Barrister & Principal, 2006. Dějiny a teorie umění. ISBN 80-7364-038-4.
- [9] LUCIE-SMITH, Edward. *Artoday: současné světové umění*. 1.čes. vyd. Praha: Slovart, 1996. ISBN 80-85871-97-1.
- [20] KULA, Daniel, Elodie TERNAUX a Quentin HIRSINGER. *Materiology: průvodce světem materiálů a technologií pro architekty a designéry*. Praha: Happy Materials, c2012. ISBN 978-80-260-0538-4.
- [31] KAFKA, Ivan. *Ivan Kafka 1975-2005: [realizace pro krajinu, prostor a město = Realisationen für Landschaft, Raum und Stadt*. Praha: Art D - Grafický ateliér Černý, c2006. ISBN 80-902892-9-0
- [42] JETELOVÁ, Magdalena. *Magdalena Jetelová: dotek doby = touch of time*. Přeložil Vladimír ČADSKÝ, přeložil Kateřina HILSKÁ, přeložil Veronika LOPAUROVÁ, přeložil Martina NERADOVÁ, přeložil Gita ZBAVITELOVÁ. V Praze: Národní galerie v Praze, 2017. ISBN 978-80-7035-638-8.

- [53] ŠEDÁ, Kateřina. *Každý pes jiná ves*. Redaktor Jana KLUSÁKOVÁ. Zurich: JRP Ringier, 2008. Tranzit series, 5. ISBN 978-3-905829-66-2.
- [64] TOMAN, Miroslav, Stanislav CODL a Petr TUČEK. *České zemědělství: očima těch, kteří u toho byli*. Praha: Národní zemědělské muzeum Praha, 2012. ISBN 978-80-86874-39-5.
- [75] LAPKA, Miloslav a Miroslav GOTTLIEB. *Rolník a krajina: kapitoly ze života soukromých rolníků*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-85850-83-4.
- [86] URBAN, Jiří a Bořivoj ŠARAPATKA. *Ekologické zemědělství: učebnice pro školy i praxi*. Praha: MŽP, 2003. ISBN 80-7212-274-6.
- [97] HAUPTMAN, Ivo, Zdeněk KUKAL, Karel POŠMOURNÝ a Ivan BIČÍK. *Půda v České republice*. Praha: Pro Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo zemědělství vydal Consult, 2009. ISBN 978-80-903482-4-0.
- [108] KELLER, Jan. *Nejistota a důvěra, aneb, K čemu je modernitě dobrá tradice*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-002-5.
- [119] RABUŠICOVÁ, Milada, Lenka KAMANOVÁ a Kateřina PEVNÁ. *O mezigeneračním učení*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5750-0.
- [20] MLÁDKOVÁ, Meda. *Sbírky Musea Kampa: The Museum Kampa collection*. Praha: Museum Kampa - Nadace Jana a Medy Mládkových, c2009. ISBN 978-80-254-3773-5.
- [21] SCHMELZOVÁ, Radoslava, Dagmar ŠUBRTOVÁ a Radek MIKULÁŠ. *Současná umělecká díla v krajině*. Praha: Academia, 2014. Průvodce (Academia). ISBN 978-80-200-2275-2.
- [22] BERANOVÁ, Pavla. *Ateliér veškerého sochařství: ateliér Kurta Gebauera na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze = The studio of universal sculpture : the studio of Kurt Gebauer at the Academy of Arts, Architecture & Design, Prague*. V Praze: Vysoká škola uměleckoprůmyslová, c2010. Edice A. ISBN 978-80-86863-30-6.
- [23] HLOŽÁNEK, Radek. *Materiály technologie skla a Technická dokumentace materiálů*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2012, RČ: CZ.1.07./2.2.00/15.0451

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

<http://www.artlist.cz/magdalena-jetelova-1240/>

<http://www.galeriejaroslavkrbusek.cz/html/podrobnosti/210.html>

<http://www.gask.cz/cs/vystavy/dorota-sadovska-lecba-bilou>

<http://www.katerinaseda.cz/>

<https://www.zena.cz/katerina-seda-rada-vsechny-vyzvu-zkuste-si-to/r~i:article:622640/>

<http://www.artlist.cz/tomas-pospech-453/>

<http://www.pospech.com/>

<http://www.ostravan.cz/29622/tomas-pospech-si-pohral-se-snimky-ze-slusovic-a-rika-senator-cuba-z-mych-aktivit-asi-radost-nema/>

http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=1372

<http://ekolist.cz/cz/kultura/clanky/esej-richard-long-chuze-jako-umeni>

<http://www.richardlong.org/exhibitions.html>

<https://www.1843magazine.com/story/mud-with-richard-long>

<https://www.artsy.net/artist/ruben-ochoa>

<https://www.vielmetter.com/exhibitions/past/419/view.html>

<http://www.artworksforchange.org/portfolio/ruben-ochoa/>

<http://www.artcasopis.cz/clanky/anish- Kapoor>

<http://www.designmagazin.cz/umeni/10852-anish- Kapoor-vystavuje-retrospektivu-v-londyne.html>

<http://www.widewalls.ch/artist/bai-yiluo/>

http://www.saatchigallery.com/artists/artpages/bai_yiluo_civilization_c_2.htm

<http://www.meetfactory.cz/cs/program/rezidency/rezidency-program/asuncion-molinos-gordo>

<http://fotografestival.cz/2016/event/rolnici-spolecne-statky-a-sklizne-genu-postrehy-z- agrarnich-utopii>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. <i>Magdalena Jetelová, Domestikace pyramidy, 1992-1993</i>	12
Obr. 2 <i>Magdalena Jetelová, Chmelnice v Mutějovicích, 1983</i>	13
Obr. 3 <i>Ivan Kafka, Sláma, 1980</i>	15
Obr. 4 <i>Ivan Kafka, Vymezení, 1981</i>	16
Obr. 5 <i>Dorota Sadovská, Živé šaty</i>	17
Obr. 6 <i>Kateřina Šedá, Výstava za okny, 2001</i>	19
Obr. 7 <i>Kateřina Šedá, Nedá se svítit</i>	19
Obr. 8 <i>Tomáš Pospěch, Zemědělské práce</i>	21
Obr. 9 <i>Richard Long, River Avon Mud</i>	22
Obr. 10 <i>Ruben Ochoa, Collapsed, 2009</i>	23
Obr. 11 <i>Ruben Ochoa, Collapsed, 2009</i>	23
Obr. 12 <i>Ruben Ochoa, Dislocated Masses</i>	24
Obr. 13 <i>Asunción Molinos Gordo, El Fellaħ Ando Fes (Rolník má motyku), 2013</i>	25
Obr. 14 <i>Bai Yiluo, The Tree, 2007</i>	26
Obr. 15 <i>Bai Yiluo, Civilization</i>	27
Obr. 16 <i>Anish Kapoor, Cloud Gate, 2006</i>	28
Obr. 17 <i>Anish Kapoor, Svayambh, 2007</i>	29
Obr. 18 <i>Olafur Eliason, Riverbed, 2014- site specific art</i>	30
Obr. 19 <i>Zemědělství a krajina I.</i>	31
Obr. 20 <i>Vzorné družstvo</i>	32
Obr. 21 <i>Zemědělství a krajina II.</i>	33
Obr. 22 <i>Zemědělství a rodina tehdy</i>	34
Obr. 23 <i>Zemědělství a rodina dnes I.</i>	35
Obr. 24 <i>Zemědělství a rodina dnes II.</i>	35
Obr. 25 <i>Naše rodinné hospodářství</i>	36
Obr. 26 <i>Otec</i>	36
Obr. 27 <i>Proměna</i>	37
Obr. 28 <i>Mapa členů rodiny a jejich povolání</i>	39
Obr. 29 <i>Bílý pokoj, zarůstání prostoru</i>	41
Obr. 30 <i>Výstava Bílý pokoj, 2016</i>	42
Obr. 31 <i>Co se urodilo? Instalace, 2016</i>	43
Obr. 32 <i>Daří se? Performance, 2016</i>	44

Obr. 33 <i>Na půdě, 2017</i>	45
Obr. 34 <i>Příprava tavby korálků</i>	46
Obr. 35 <i>Balíky slámy</i>	46
Obr. 36 <i>Otcova zlomenina</i>	47
Obr. 37 <i>Zastávání otcovy práce - vyčesávání trávy</i>	48
Obr. 38 <i>Zastávání otcovy práce - sekání klestí</i>	49
Obr. 39 <i>Zastávání otcovy práce - příprava záhonu</i>	49
Obr. 40 <i>Zastávání otcovy práce - sadba brambor</i>	49
Obr. 41 <i>Seno, sláma, hlína</i>	50
Obr. 42 <i>Prostor</i>	51
Obr. 43 <i>Panorama prostoru</i>	51
Obr. 44 <i>Příprava stroje</i>	53
Obr. 45 <i>Kypřím</i>	53
Obr. 46 <i>Orám</i>	54
Obr. 47 <i>Výsledek II.</i>	54
Obr. 48 <i>Výsledek I.</i>	54
Obr. 49 <i>První skici</i>	55
Obr. 50 <i>Skica objektu Orám</i>	55
Obr. 51 <i>Skicování do prostoru- šikmý blok</i>	56
Obr. 52 <i>Možnosti zkosení bloku</i>	56
Obr. 53 <i>Skica konstrukce</i>	57
Obr. 54 <i>Zkouška obalování desky rašelinou</i>	58
Obr. 55 <i>Zkouška růstu obilí</i>	58
Obr. 56 <i>Prorůstání kořínků</i>	59
Obr. 57 <i>Prototyp objektu před skosením</i>	59
Obr. 58 <i>Možnosti instalace objektu Orám I.</i>	60
Obr. 59 <i>Možnosti instalace objektu orám II.</i>	60
Obr. 60 <i>Sláma vysoko nad zemí</i>	61
Obr. 61 <i>První skici</i>	62
Obr. 62 <i>Možnosti instalace</i>	62
Obr. 63 <i>Abstraktní řešení žebříku</i>	63
Obr. 64 <i>Konečný návrh</i>	63
Obr. 65 <i>Balíky slámy</i>	64

Obr. 66 <i>Způsob ukotvení balíku</i>	64
Obr. 67 <i>Návrh žebříku</i>	64
Obr. 68 <i>Model</i>	65
Obr. 69 <i>Návrh instalace objektu Stelu</i>	66
Obr. 70 <i>Původní prostor půdy</i>	66
Obr. 71 <i>Přetváření půdy I.</i>	67
Obr. 72 <i>Přetváření půdy II.</i>	67
Obr. 73 <i>Přetváření půdy III.</i>	67
Obr. 74 <i>Skica objektu Suším</i>	68
Obr. 75 <i>Způsoby instalace vidlí</i>	68
Obr. 76 <i>Typy vidlí</i>	69
Obr. 77 <i>Hutní tvarování vidlí</i>	69
Obr. 78 <i>Násada vidlí ze skla</i>	70
Obr. 79 <i>Výroba topora na huti</i>	70
Obr. 80 <i>Skice vidlí</i>	71
Obr. 81 <i>Způsob zpevnění objektu</i>	71
Obr. 82 <i>Detail modelu</i>	72
Obr. 83 <i>Model objektu Suším</i>	72
Obr. 85 <i>Návrhy instalací</i>	73
Obr. 84 <i>Instalace všech objektů</i>	73

SEZNAM ZDROJŮ OBRÁZKŮ

- Obr. 1 JETELOVÁ, Magdalena: Domestication Of A Pyramid By Magdalena Jetelová | iGNANT.com. *iGNANT.com | art, design, photography and architecture, celebrating ideas and creativity* [online]. Copyright © [cit. 28.04.2017]. Dostupné z: <https://www.ignant.com/2015/12/01/domestication-of-a-pyramid-by-magdalena-jetelova/>
- Obr. 2 JETELOVÁ, Magdalena: Magdalena Jetelová | scpt209. *scpt209* [online]. Dostupné z: <https://scpt209.wordpress.com/2012/10/22/985/>
- Obr. 3 KAFKA, Ivan: Artlist - databáze současného umění: Sláma. *Artlist - databáze současného umění: Artlist - Umělci* [online]. Dostupné z: <http://www.artlist.cz/en/works/slama-101865/>
- Obr. 4 KAFKA, Ivan: Archiv umělců | VVP AVU | 93. stránka. *VVP AVU | Výzkum Výuka Publikace* [online]. Dostupné z: <http://vvp.avu.cz/archivy/archiv-umelcu/93/>
- Obr. 5 SADOVSKÁ, Dorota: Dorota Sadovská - New Projects. *Dorota Sadovská* [online]. Dostupné z: http://www.sadovska.sk/newproject/2013_4.htm
- Obr. 6 ŠEDÁ, Kateřina: Kateřina Šedá. *Kateřina Šedá* [online]. Dostupné z: <http://www.katerinaseda.cz/>
- Obr. 7 ŠEDÁ, Kateřina: Kateřina Šedá. *Kateřina Šedá* [online]. Dostupné z: <http://www.katerinaseda.cz/>
- Obr. 8 POSPĚCH, Tomáš: Itf. Institut tvůrčí fotografie. *Tomáš Pospěch* [online]. Dostupné z: <http://itf.cz/index.php?text=506-tomas-pospech-zemedelske-prace>
- Obr. 9 LONG, Richard: Conceptual and Land Art by Richard Long | JOQUZ. *JOQUZ - Highly Gifted Network* [online]. Copyright © [cit. 28.04.2017]. Dostupné z: <http://www.joquz.com/2015/10/conceptual-and-land-art-by-richard-long/>
- Obr. 10 OCHOA, Ruben: Ruben Ochoa, Collapsed Once Extracted on artnet. *Fine Art, Decorative Art, and Design - The Art World Online: artnet* [online]. Copyright ©2017 Artnet Worldwide Corporation. All Rights Reserved. [cit. 29.04.2017]. Dostupné z: <http://www.artnet.com/artists/ruben-ochoa-collapsed-once-extracted-ac-ca99BuS07bS11UD383MUQQ2>
- Obr. 11 OCHOA, Ruben: LA><ART . *LA><ART* [online]. Dostupné z: <http://laxart.org/exhibitions/view/ruben-ochoa-extracted/#images>

- Obr. 12 OCHOA, Ruben: Exhibition by Ruben Ochoa - Susanne Vielmetter Los Angeles Projects. *Current Exhibitions - Susanne Vielmetter Los Angeles Projects* [online]. Dostupné z: <https://www.vielmetter.com/artists/ruben-ochoa/exhibitions/419/view.html>
- Obr. 13 GORDO, Asunción Molinos: Společná sklizeň v tranzitdisplay - Artalk.cz. *Artalk.cz* [online]. Copyright © COPYRIGHT 2007 [cit. 28.04.2017]. Dostupné z: <http://artalk.cz/2016/11/06/spolecna-sklizen-v-tranzitdisplay/>
- Obr. 14 YILUIO, Bai: BAI YILUO <http://www.widewalls.ch/artist/bai-yiluo/> #photography | BAI YILUO by WIDEWALLS | Pinterest | Umění, Fotografování a Čína. *Pinterest • Celosvětový katalog nápadů* [online]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/311944711665941182/>
- Obr. 15 YILUIO, Bai: Object moved. *Object moved* [online]. Dostupné z: <https://www.mutualart.com/Artist/Bai-Yiluo/17B75250B080DAFA/Artworks>
- Obr. 16 KAPOOR, Anish: *WideWalls | Urban & Contemporary Art Resource* [online]. Copyright © 2017 WideWalls [cit. 29.04.2017]. Dostupné z: <http://www.widewalls.ch/artist/anish-kaapor/>
- Obr. 17 KAPOOR, Anish: [online]. Dostupné z: <http://anish Kapoor.com/580/musee-des-beaux-arts-de-nantes-2007>
- Obr. 18 ELIASSON, Olafur: Riverbed • Exhibition • Studio olafur Eliason. Studio Olafur Eliasson [online]. Dostupné z: <http://olafureliasson.net/archive/exhibition/EXH102282/riverbed>
- Obr. 19 – 77 Archiv autora

SEZNAM PŘÍLOH

Seznam použité literatury

Seznam internetových zdrojů

Seznam obrázků

Seznam zdrojů obrázků